

รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญ)

๕๘
ครั้งที่ ๖๓

วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐

ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

เริ่มประชุมเวลา ๑๐.๐๕ นาฬิกา

(เนื่องจากพลเอก หลวงสุทธินสาร-
ธนกร ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญไม่
อยู่ นายทวี บุญยเกตุ รองประธานสภา
ร่างรัฐธรรมนูญ จึงดำเนินการประชุม
แทน)

ผู้ทำการแทนประธานสภาร่าง-
รัฐธรรมนูญ : วันนี้สมาชิกมาร่วมการ
ประชุม ๑๐๒ คน ครบองค์ประชุมแล้ว
ข้าพเจ้าจะได้ดำเนินการประชุม ทำหน้าที่
ร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

เนื่องจากวันนี้เป็นวันที่ศพของ
ทหารหาญของเราจะมาถึงพระนคร ฉะนั้น
ท่านสมาชิกส่วนมากจึงต้งงานรับศพ ทาง
โน้น เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าใคร่ที่จะขอ
เรียนวิงวอนว่า อย่าได้ออกไปก่อนที่จะ
มีการเลิกประชุม มิฉะนั้นการประชุมจะ
ไม่ครบองค์ประชุม ข้าพเจ้าขอความกรุณา

ได้โปรดอยู่ต่อไปก่อน เพื่อช่วยกันให้
เป็นองค์ประชุม

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธาน
จะแจ้งต่อที่ประชุม สำหรับวันนี้ ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงาน
การประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ทำ
หน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๐ จะ
มีท่านผู้ใดขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขประการ
ใดบ้าง

(ไม่มีสมาชิกขอเปลี่ยนแปลงแก้ไข
ประการใด)

ผู้ทำการแทนประธานสภาร่าง-
รัฐธรรมนูญ : เมื่อไม่มีท่านผู้ใดขอ
เปลี่ยนแปลงแก้ไข ข้าพเจ้าถือว่าที่
ประชุมนี้รับรองรายงานการประชุมสภา-
ร่างรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่ร่างรัฐ-
ธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๐

LIART

ระเบียบวาระที่ ๓ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว เป็นการพิจารณาในวาระที่ ๒ ค้างการพิจารณาจากคราวประชุมครั้งก่อน

ขอเชิญคณะกรรมการเข้าประจำที่

(คณะกรรมการเข้าประจำที่)

ผู้ทำการแทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เมื่อคราวประชุมครั้งก่อนเราได้พิจารณามาตรา ๓๓ แล้ววันนี้จะได้พิจารณาในมาตรา ๓๔ คณะกรรมาธิการมีอะไรที่จะแถลงเพิ่มเติมหรือไม่ หรือจะขอแก้ไขอะไรบ้างหรือไม่

พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ (ประธานกรรมาธิการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ) : มีขอแก้มาตรา ๓๖ กับมาตรา ๓๗ จะโปรดให้พูดเดี๋ยวนี้หรือ

ผู้ทำการแทนสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เมื่อถึงมาตรานั้นเสียก่อนขอให้เลขาธิการอ่าน

นายประเสริฐ บัทมะสุคนธ์ (ผู้ทำหน้าที่เลขาธิการ สภาร่างรัฐ-

ธรรมนูญ) มาตรา ๓๔ ไม่มีการแก้ไขมาตรา ๓๕ มีการแก้ไขมาตรา ๓๖

พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ (ประธานกรรมาธิการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ) : สำหรับมาตรา ๓๖ ว่าด้วยสมาคมและมาตรา ๓๗ ว่าด้วยพรรคการเมือง ข้าพเจ้าขอถอนตามที่คณะกรรมการได้เสนอแก้ไขไว้ และขอกลับไปร่างเดิม ส่วนเหตุผลนั้นข้าพเจ้าขออนุญาตให้ท่านกรรมาธิการคุณหลวงประกอบนิติสารเป็นผู้ชี้แจง

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมาธิการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านสมาชิกทั้งหลายคงเห็นได้แล้วว่า ตามร่างเดิมของมาตรา ๓๖ นั้นมีบัญญัติว่า "บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการรวมกันเป็นสมาคมเมื่อมีวัตถุประสงค์ไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

การจัดตั้งและการดำเนินกิจการของสมาคมย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

และมาตรา ๓๗ ความเดิมมีว่า "บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการรวมกันเป็นพรรคการเมือง เพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองโดยวิถีทางประชาธิปไตยและไม่ขัดต่อระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญ"

LIART

การจัดตั้งและการดำเนินกิจการ
ของพรรคการเมืองย่อมเป็นไปตามบท
บัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยพรรคการ
เมือง”

รวมความแล้วจะเห็นได้ว่า มาตรา
๓๖ และมาตรา ๓๗ นี้ ในวรรค ๒
ของแต่ละมาตราได้บัญญัติไปในทำนอง
มอบให้เป็นอำนาจของนิติบัญญัติที่จะ
บัญญัติกฎหมายออกมาว่า การจัดตั้ง
พรรคการเมืองก็ดี สมาคมก็ดี การดำเนิน
กิจการพรรคการเมืองสมาคมก็ดี จะออก
กฎหมายประการใดก็ได้ในเมื่อไม่เป็นการ
ขัดแย้งกับความในวรรคแรกท่าน จะเห็น
ได้ต่อไปว่า กรรมการได้เสนอแก้ไข
ร่างเดิม ซึ่งวงจำกัดเสรีภาพในสอง
มาตรานี้ โดยบัญญัติเป็นวรรค ๓ ซึ่ง
ในรูปแก้ไขแล้ว จะเป็นเพียงวรรค ๒ ว่า
ในเรื่องเสรีภาพการรวมกันเป็นสมาคม
นั้น ซึ่งวงว่า กฎหมายจะจำกัดได้เฉพาะ
เพื่อความปลอดภัยหรือรักษาความสงบ
เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
ส่วนในเรื่องพรรคการเมืองซึ่งวงจำกัด
เสรีภาพว่า จะกระทำได้แต่เฉพาะเพื่อ
ความปลอดภัยของประเทศ เศรษฐกิจ

แห่งชาติ เพื่อรักษาไว้ซึ่งระบอบการ
ปกครองตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อ
รักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอัน
ดีของประชาชน เหตุที่กรรมการไป
แก้ไขในระยะนั้นนี้ ก็โดยมุ่งไปในทำ-
นองว่า จะรักษาสิทธิเสรีภาพของ
ประชาชนนี้ให้มากที่สุดที่จะมากได้ เพราะ
ฉะนั้นก็เขียนเป็นทำนองว่า ให้จำกัด
กันน้อยที่สุดที่จะน้อยได้ เฉพาะในกรณี
จำเป็นจริง ๆ คราวนี้เมื่อภายหลังที่
ร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้มาสู่การพิจารณา
ของสภานี้แล้ว กรรมการได้ใคร่ครวญ
และได้รับข้อสังเกตอีกหลายประการจาก
สมาชิกบางท่าน จึงได้ศึกษาเรื่องนี้โดย
ถ่องแท้และประชุมกัน มีความเห็นเป็น
เอกฉันท์ว่า การที่จะไปขีดวงจำกัด
เสรีภาพตามที่แก้ไขมานี้ รู้สึกว่าขีดวง
เท่าไร ๆ ก็ไม่ครบ ยังมีช่องโหว่อีกมาก
มายเหลือเกิน และเป็นการตรงกันข้าม
การขีดวงจำกัดของการจำกัดเสรีภาพนั้น
จะกลายเป็นอันตราย ในเมื่อมีสมาคม
บางสมาคม พรรคการเมืองในพรรคบาง
พรรคดำเนินกิจการบางอย่างซึ่งนอก
เหนือจากร่างที่กรรมการแก้ไขมาใหม่

อนุญาตให้จำกัดเสรีภาพแล้วอาจจะกลายเป็นอุปสรรคอย่างใหญ่หลวง ยกตัวอย่างในเมื่อเราจะไปเทียบว่าการจำกัดเสรีภาพ เช่นว่า จะกระทำได้แต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อความปลอดภัยของประเทศ และหรือเพื่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนในเรื่องสมาคมนี้ เป็นต้น ก็เราไปพบบทบัญญัติอย่าง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่บัญญัติว่า การตั้งสมาคมนี้ต้องมีบุคคลอย่างน้อยที่สุด ๓ คนรวมกันเข้าชื่อขอจดทะเบียนสมาคม กรรมการก็มาใคร่ครวญอีกว่า ก็ทำไม ๒ คนตั้งไม่ได้ทำไม ๓ คนจึงตั้งได้ เราหาคำตอบไม่ได้ว่า การที่เราจำกัดว่าอย่างน้อย ๓ คนนี้เข้าในเรื่องความปลอดภัยของประเทศหรือ เข้าในเรื่องรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือ อย่างนี้เป็นต้น และมีบางท่านเห็นเลยไปยิ่งกว่านั้นว่า สมาคมการค้า ซึ่งสภาได้ผ่านพระราชบัญญัติไปเมื่อเร็ว ๆ นี้ สมาคมการค้านี้ก็เป็นสมาคมอย่างหนึ่ง แต่มีกรรมการบางท่านก็เห็นว่า ไม่ใช่สมาคมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ก็เป็นปัญหาเดียวกัน ได้ว่าเป็นหรือไม่เป็น แต่สมาคมการค้านี้มีบทบัญญัติมากหลายที่ห้ามมิให้กระทำ ซึ่งรวมทั้งการที่สมาคมจะดำเนินกิจการเพื่อการค้า เพื่อให้ชดววงสินค้าอยู่ในพวกของตนอะไร เป็นการผูกขาดตัดตอนอะไรพวกนี้ทำไม่ได้ ก็ไม่เข้าเรื่องความปลอดภัยของประเทศ เรื่องรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนนี้เป็นแต่เพียงตัวอย่าง ต่อไปอาจจะมีสมาคมแรงงานสมาคมอะไรที่อาจจะเกี่ยวกับเศรษฐกิจ เกี่ยวกับอะไรขึ้นมาอีกหลายอย่าง รู้สึกว่าจะอุปสรรคเท่าไรก็อุปสรรคไม่อยู่ ส่วนในเรื่องพรรคการเมืองตามร่างมาตรา ๓๖ นั้น เราชี้ดวงจำกัดเสรีภาพให้อยู่ในขอบเขตเพื่อความปลอดภัยของประเทศ เศรษฐกิจแห่งชาติรักษาไว้ซึ่งระบอบการปกครองของรัฐธรรมนูญนี้ หรือรักษาความสงบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดีของประชาชนเราทราบกันอยู่ดีว่า ในเรื่องพรรคการเมืองนี้ ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดระบบการปกครองของบ้านของเมืองจะมีหน้าที่เกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญหรือเป็นอำนาจบริหารอะไรก็ตามเถอะ

เรายอมเห็นพ้องกันว่าพรรคการเมืองนั้น
ยังมีน้อยเท่าไรจึงดีเท่านั้น ไม่ใช่ว่ามี
พรรคย่อยทำให้ยุ่งเหยิงไปหมด ทั้งที่
ประเทศฝรั่งเศสได้เคยประสบมา ทุกคน
อยากให้มีพรรคการเมืองน้อย แต่การมี
พรรคการเมืองน้อยนั้นไม่ใช่เรื่องที่จะ
บังคับกันได้ด้วยกฎหมายเสมอไป แต่ว่า
แม้จะบังคับไม่ได้ กฎหมายบางคราวบาง
คราวอาจจะต้องสงเคราะห์ไปในทาง
ควบคุม หรือระดับปกครองให้มีการ
ตั้งพรรคการเมืองกันได้ ไม่ใช่ง่ายอย่าง
ชนิดไหนก็จะตั้ง ฟรุ้งนั้กตั้ง ตั้งล้ม
มะร่นนั้กล้ม หรือว่ายึดเอาเรื่องเหลวไหล
พรรคศาสนาพระศรีอารีย์ พรรคอะไร
ขึ้นมาอย่างนั้นมาตั้งอย่างนั้น เราก็เห็นว่า
เป็นเรื่องเลอะเทอะ แล้วก็ไม่เป็นไปใน
ทางที่จะส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย
คราวนี้ในเมื่อได้มีการริเริ่มที่จะร่างกฎ-
หมายพรรคการเมืองกันขึ้น ข้าพเจ้าเอง
ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องกฎหมายพรรค
การเมืองนี้ ก็ไปประสบปัญหาสำคัญ
ที่สุด สำคัญที่สุดว่าคนก็คนเล่าที่เราจะ
ยอมให้ตั้งพรรคการเมืองได้ บางคน
หรือหน่วยราชการบางหน่วยมีความเห็น
ว่าพรรคการเมืองนั้นต้อง อย่างน้อยต้องมี

คน ๑๕ คนรวมกันตั้งเป็นผู้ริเริ่ม มี
สมาชิกอีก ๕๐๐ คนเข้ามาเป็นสมาชิก
เสียก่อนจึงจะไปจดทะเบียนได้ ก็มีปัญห
ขึ้นว่า ก็ทำไมคน ๔๔๔ คนตั้งไม่ได้
มีสมาชิก ๔๔๔ คนตั้งไม่ได้ ทำไม
๕๐๐ คนตั้งได้ และถ้าว่าไปกำหนด
ว่าต้องมีสมาชิกเท่านั้นเท่านั้น นี่เข้า
อยู่ในขอบข่ายเกี่ยวกับอะไรกับความ
ปลอดภัยของประเทศ เศรษฐกิจแห่ง
ชาติหรือรักษาไว้ซึ่งระบอบการปกครอง
หรือรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีล-
ธรรมอันดีของประชาชนปัญหาที่ไม่เกี่ยว
ทำไม ๔๔๔ คนตั้งไม่ได้ ๕๐๐ คน
ตั้งได้ ก็เข้าทำนองเดียวกับเรื่องสมาคม
ว่า ทำไม ๒ คนตั้งไม่ได้ ๓ คนตั้งได้
เพราะฉะนั้นกรณีการจึงได้หวนระลึก
ถึงว่าประวัติของเสรีภาพในสองเรื่องนี้
มีมาอย่างไร แล้วก็คิดค้นไปตั้งรัฐ-
ธรรมนูญดั้งเดิมมากเป็นเรื่อง โยนไปให้
บัญญัติในกฎหมายท้องถิ่น โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ใน
เรื่องสมาคม มาตรา ๓๘ บัญญัติว่า
บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการรวม
กันเป็นสมาคม เมื่อมีวัตถุประสงค์ไม่
เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

การจัดตั้งและการดำเนินกิจการของสมาคมย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งท่านสมาชิกผู้มีความเกี่ยวข้องจะได้เห็นว่า ก็คือถ้อยคำอย่างเดียวกับร่างเดิมที่กรรมาธิการยกร่างได้ยกไว้นั่นเอง ส่วนรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๙๒ ในเรื่องพรรคการเมืองนั้น บัญญัติในมาตรา ๓๙ ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการรวมกันเป็นพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการในทางการเมืองโดยวิถีทางประชาธิปไตย และไม่ขัดต่อระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญนี้ วรรค ๒ ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับสมาคมจะนำมาใช้บังคับแก่พรรคการเมืองมิได้ ท่านจะเห็นได้ว่าสำหรับวรรค ๑ นั้นก็เหมือนกับที่กรรมาธิการยกร่างยกขึ้นไว้ นั่นเอง ส่วนวรรค ๒ ต่างกัน วรรค ๒ กรรมาธิการยกร่างใช้บทบัญญัติอย่างเดียวกับในเรื่องสมาคม คือเขียนว่า “การจัดตั้งและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง” เหตุที่ทรงยกยอเป็นที่พอเข้าใจได้ว่า กรรมาธิการคงเห็นว่ารัฐธรรมนูญปี พ.ศ. ๒๔๙๒ นั้น ในเรื่องพรรคการเมืองไม่ได้ไปโยงไว้ในเรื่องว่า

ให้บัญญัติกฎหมายได้ แต่ร่างทรงกันข้ามรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. ๒๔๙๒ บัญญัติว่าไม่ให้กฎหมายว่าด้วยสมาคมมาใช้บังคับแก่พรรคการเมือง ซึ่งในร่างของกรรมาธิการยกร่างนี้ไม่มี แต่เวลานั้นจะถือว่าเป็นข้อบกพร่องอะไรก็ได้ เพราะเมื่อไม่มีแล้ว ก็หมายความว่าไปออกกฎหมายได้ จะให้นำกฎหมายว่าด้วยสมาคมมาใช้ก็ได้ ไม่ให้นำมาใช้ก็ได้ อยู่ที่อำนาจของนิติบัญญัติที่จะบัญญัติต่อไปส่วนรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๕ นั้น บัญญัติความรวม ๆ ว่า บุคคลมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม เป็นพรรคการเมือง มีเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา รวมกันเป็นมาตราเดียว แล้วลงท้ายว่า ทั้งนี้แล้วแต่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย - ก็หมายความว่ารัฐธรรมนูญที่เรามี ตั้งแต่มีมา แม้แต่ฉบับ ๒๔๗๕ ฉบับ ๒๔๙๕ ฉบับ ๒๔๙๒ ฉบับ ๒๔๙๕ นี้ ล้วนแต่ให้ไปออกกฎหมายทั้งนั้น ว่าด้วยการดำเนินการดำเนินการพรรคการเมืองและสมาคมนี้ กรรมาธิการได้ใคร่ครวญทบทวนหลายครั้งหลายคราว่า เห็นว่าการที่จะรักษารูปรัฐธรรมนูญเดิมไว้จะเป็น

ประโยชน์มากกว่า และไม่ก่อความยุ่งยาก ให้เป็นปัญหาว่า การไปออกกฎหมายใน ภายหลัง กำหนดอะไรขึ้นมาจะกลายเป็น ขัดกับรัฐธรรมนูญไปหมด แล้วก็กรรมมา ธิการจึงได้มีมติเป็น เอกฉันท์ ขออนุญาต สภาให้กลับคืนสู่ร่างเดิมด้วย เหตุผลตั้ง กราบเรียนมานี้

ผู้ทำการแทนประธานสภาร่าง รัฐธรรมนูญ : เมื่อกรรมมาธิการได้เสนอ เหตุผลดังกล่าวมาแล้ว ทั้งมาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ขอกลับคืนเข้าตามร่าง เดิม จะมีท่านสมาชิกผู้ใดมีความเห็นเป็น อย่างอื่นหรือไม่

นายสมัย เรืองไกร : กระผม เข้าใจว่าการขอกลับไปสู่ร่างเดิมนั้น จะขัด ต่อระเบียบข้อบังคับหรือไม่ ขอได้โปรด พิจารณาอีกครั้ง

ผู้ทำการแทนประธานสภาร่าง รัฐธรรมนูญ : เมื่อที่ประชุมอนุมัติก็ไม่ ขัดต่อระเบียบ จะมีท่านสมาชิกผู้ใดมีความ เห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่าง อื่น)

ผู้ทำการแทนประธานสภาร่าง รัฐธรรมนูญ : เมื่อไม่มีท่านผู้ใดมีความ

เห็นเป็นอย่างอื่น ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุม อนุมัติให้มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ กลับคืนเข้าตามร่างเดิม ขอให้เลขาธิการ อ่านต่อไป

นายประเสริฐ บัณฑิตสุขนธ์ (ผู้ทำหน้าที่ เลขาธิการ สภาร่างรัฐ ธรรมนูญ) : มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๓๙ มีการแก้ไข มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔ ไม่มีการแก้ไข หมวด ๔ หน้าที่ของชน ชาติไทย ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ มาตรา ๔๙ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ และ มาตรา ๕๒ ไม่มีการแก้ไข หมวด ๕ แนวนโยบายแห่งรัฐ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๕๕ มีการแก้ไข มาตรา ๕๖ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๕๗ มีการแก้ไข

พลโท ไสว ดวงมณี : กระผม ใคร่ขอเรียนตามท่านกรรมมาธิการที่ไม่ตัด คำว่า "เอกราช" ในมาตรา ๕๗ นั้น มีเหตุผลประการใด

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมมา ธิการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ) : เหตุ

LIRT

ตัดคำว่า "เอกราช" ออกนี้ ก็เพราะว่า
 กรรมวิธีการเห็นว่า คำว่า "เอกราช" นี้แม้จะ
 เป็นถ้อยคำที่ติดปากเราอยู่ทุกเมื่อเชื่อก็น่า
 จริง แต่เอกราชนี้อาจจะมีได้อย่างปราศ-
 จากความมั่นคง เราก็เห็นแล้วว่าประเทศ
 เอกราชหลายประเทศที่เป็น ประเทศเอก-
 ราช แต่ก็ยังมีอำนาจภายนอกมาครอบคลุม
 ใต้อำนาจส่วนกรรมวิธีการ จึง ใต้อำนาจเปลี่ยน เป็น
 คำว่า "ความมั่นคงและผลประโยชน์แห่ง
 ชาติ" ความมั่นคงแห่งชาตินี้ กรรมวิธีการ
 เห็นว่า หมายความว่ารวมทั้งเอกราช ก็
 หมายความว่าต้องมีเอกราช ถ้าไม่มีเอก-
 ราชก็มีความมั่นคงไม่ได้ ด้วยเหตุนี้จึงแก้

พลโท ไสว ดวงมณี : เหตุผล
 ของท่านกรรมวิธีการรู้สึกอ่อนมาก อ่อน
 มากทีเดียวครับ เหตุผลอันนี้ใช้ไม่ได้ ที่
 ข้างแจ้งกลับตรงกันข้าม ประเทศจะมีประ-
 ชาติปไตยได้ต้องมีเอกราช ประเทศใด
 ไม่มีเอกราช การมีกำลังทหารเกือบไม่มี
 ความหมายอะไร การมีความมั่นคงแห่ง
 ชาติจริง แต่ว่าประเทศอื่น ๆ เข้ามาทำ
 ความมั่นคงแห่งชาติได้ แต่ว่าถ้ามีเอกราช
 แล้ว เราเป็นอิสระเสรีเท่าเทียมกันกับนา
 นาประเทศ การมีความมั่นคงหมายความว่า
 ว่าเป็น ประเทศ ราช ของอาณาจักรอื่นได้

คำอธิบายของท่านกรรมวิธีการทำให้เสีย
 หลักของการทหารอย่างยิ่ง ทหารจะมีความ
 สำคัญอยู่ที่คือความเอกราชนี้เท่านั้นคู่ควร
 กับประชาธิปไตย มีประชาธิปไตยแล้ว
 ไม่มีเอกราชจะมีความหมายอะไร มีความ
 มั่นคง ก็เป็นข้าเขาก็มีความมั่นคงได้
 ไคร ๆ ก็รักษาความมั่นคงได้ แต่ถ้ามี
 เอกราชแล้ว เป็นคำสำคัญ อันนี้ใครจะ
 ขอให้ประธานกรรมวิธีการได้โปรดชี้แจง
 คำว่า "เอกราช" "ความมั่นคง" มีหลัก
 สำคัญในภาษาศาสตร์แค่ไหนเพียงไร เท่า
 ที่กรรมวิธีการคนแรกอธิบายมา ก็ตรงกัน
 ข้ามเลย เห็นผิดเป็นชอบไปเลย เพราะ
 ฉะนั้นอันนี้กระผมยอมไม่ได้ที่จะให้กรรม
 วิธีการตัดออก ทำให้เสียหลักประชาธิปไตย
 และขอให้โปรดหยุดชั่วคราว ชั่วขณะ
 นโยบายแห่งรัฐ ถ้ารัฐไม่รักษาเอกราช
 แล้ว รัฐจะมีความหมายอะไร การร่าง
 รัฐธรรมนูญมีความหมายอะไร เป็นการ
 เสียหายอย่างยิ่ง กรรมวิธีการก็ล้วนแต่ผู้
 ทรงคุณวุฒิ ทำไมจึงตัดคำสำคัญของ
 รัฐธรรมนูญออก ข้าพเจ้าไม่เข้าใจที่ตัด
 เช่นนั้น ขอให้โปรด นักภาษาศาสตร์ได้
 โปรดชี้แจงหน่อยซิว่า ความสำคัญต่าง
 กันอย่างไร ในแง่กฎหมายที่ต่างกัน เป็น

การเดิยหายอย่างถึง ถ้าเป็นคำสำคัญที่สุดคำหนึ่งในรัฐธรรมนูญ

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ) : ท่านสมาชิก ประสงค์ให้ประธานกรรมการพิจารณาธิการอธิบาย แต่ว่าคำอธิบายของท่านนี้เกี่ยวข้องกับที่กรรมการได้ชี้แจงไปเมื่อก่อนอยู่เล็กน้อย จึงขอชี้แจงเสียอีกชั้นหนึ่ง ถ้าเมื่อท่านต้องการจะให้อธิบายเรื่องภาษาแล้วก็ไว้พูดกันอีกในคราวหลัง การที่กรรมการตั้งคำว่า "เอกราช" ออกจากมาตรา ๕๗ นั้น หาได้ทำให้เอกราชของประเทศเสียไปไม่ ขอได้โปรดดูมาตรา ๕๔ ซึ่งบัญญัติว่า "รัฐจะต้องรักษาไว้ซึ่งเอกราช" คำว่า "รัฐ" นี้เป็นคำรวมทั้งหมด รวมทั้งแผ่นดินทงผู้คนไม่ว่าจะเป็นทหาร ไม่ว่าจะเป็นพลเรือนก็เมื่อกล่าวว่ารัฐจะต้องรักษาไว้ซึ่งเอกราช และผู้ใดมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับรัฐอยู่ ก็ต้องกระทำกรหรือดำเนินการให้เป็นไปตามแนวนโยบายที่ท่านเห็น ท่านถ้าเราจะดูมาตรา ๕๗ "กำลังทหารพึงมี โดยเหมาะสมแก่ความจำเป็นสำหรับรักษาเอกราช" ถ้าเราหยุดแค่นั้นแล้ว ก็รู้สึกว่าการเข้าใจหรือการตีความอาจจะมองไปเห็นว่า ถ้าอะไรไม่เกี่ยวกับเอกราชแล้ว ทหารไม่เกี่ยว เช่น มีการจลาจลภายใน หรือแม้แต่การที่บ้อง

กั้นการแทรกซึม คอมมิวนิสต์อยู่เวลานี้ที่ทหารเข้าไปเกี่ยวข้อง ก็ไม่ถึงกับเสียเอกราช หรือในยามปกติซึ่งมีกฎหมายหลายฉบับที่อนุญาตให้ใช้กำลังทหารได้ก็จะเลยตีความว่า ในเมื่อจะมีศัตรูมารุกรานเท่านั้นแหละ เราถึงจะต้องมีทหารไว้เพื่ออย่างนั้น คราวนี้โลกเราสัมพันธ์ขยายไปใหญ่ แล้วถ้าเราบอกว่ากำลังทหารพึงมีโดยเหมาะสมแก่ความจำเป็นสำหรับรักษาเอกราชแล้ว ก็เกิดมีปัญหาในการที่ประเทศไทยส่งทหารไปช่วยรบในเวียดนามนี้ เป็นการผิดเจตนารมณ์ของมาตรา ๕๗ นี้หรือไม่ เป็นเรื่องถกเถียงกันได้ แต่ว่าความมั่นคงของชาติประโยชน์ของชาตินี้กว้างกว่าเอกราชก็เป็นส่วนหนึ่งของความมั่นคงของชาติ และเป็นผลประโยชน์ของชาติ การส่งทหารไปรบในเวียดนามก็เพราะบ้องกันภัยที่จะมีมา อันภัยนั้นจะกระทบกระเทือนถึงความมั่นคงของประเทศหรือผลประโยชน์ของชาติ เราจึงส่งไปได้ เพราะฉะนั้นการที่เราจะเขียนไว้กว้างกว่า ไม่ใช่แคบกว่า

พลโท ไสว ดวงมณี : พัง ท่านกรรมการชี้แจงแล้วก็ไม่เห็นอะไรชัดเจนเลยก็เท่าเท่า ไม่สามารถที่จะจูงใจ

ให้เข้าใจเช่นหน้ได้ ท่านอธิบาย อ่าน
ทั้งมาตราที่รับถ้าจะกล่าวถึงประวัติของ
รัฐธรรมนูญของเราในปี ๒๔๘๒ นี้
คำนี้ยังคงอยู่ในมาตรา ๕๗ แห่งรัฐธรรม-
นูญปี ๒๔๘๒ ซึ่งท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติ
คนนี้เป็นผู้ร่าง แล้วก็ได้แสดงในสภา
นี้อย่างมากมาย ข้าพเจ้าเป็นผู้ร่างมา
แต่ที่ท่านล้มความสำคัญและ ถ้อยคำที่
ท่านได้ร่างหรือได้มีความมุ่งหมายตั้งแต่
ปี ๒๔๘๒ มา บัดนี้ท่านกลับความคิด
ความเห็นของท่านไปเสียแล้ว ไม่เฉพาะ
จะมีในปี ๒๔๘๒ ในรัฐธรรมนูญปี
๒๔๘๕ ในมาตรา ๓๕ ก็ยังคงมีคำ
อยู่ ทำไมจึงต้องมีคำนี้ เพราะเป็น
คำสำคัญ ของ การ ทหาร เพราะหลัก
อันนี้เกี่ยวกับกำลัง ทหาร ซึ่งมีหน้าที่
รักษาเอกราช และความมั่นคงแห่งชาติ
กำลังทหาร จะอยู่ได้ก็ด้วยเอกราช
ความมั่นคงแห่งชาติเช่นเดี๋ย แต่เอก-
ราชชั้นผู้ใหญ่ เอาเด็กมาให้สูงกว่าผู้-
ใหญ่เป็นไปไม่ได้ ไม่มีทางที่จะเป็นไป
ได้ ถ้ามีเอกราชแล้ว รัฐก็มีหน้าที่รักษา
เอกราช ทหารกมหน้าที่รักษาเอกราช
และความมั่นคงแห่งชาติ และความมั่ง
คั่งจะตัด ออก ก็ ไม่เสียความหมายอะไร

เพราะคำเอกราชเป็นคำสูงสุด นี่คำประ-
กอบเท่านั้น เป็นส่วนประกอบ มีเอก-
ราชแล้วต้องมีความมั่นคงแห่งชาติ แต่
ถ้ามีความมั่นคงแห่งชาติแล้ว อาจ จะ ไม่มี
เอกราช เป็นท่านองนี้ เมื่อเป็นเช่นนี้
แล้ว แล้วไปตัดคำสำคัญเสีย ก็เป็นที่น่า
เสียใจมากข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ถูกต้องอย่าง
ยิ่ง แม้ในทางภาษาศาสตร์ก็ใช้ไม่ได้
เพราะว่าทหารมีหน้าที่ ป้อง กัน ประเทศ
ชาติ การป้องกันเพื่ออะไร ก็เพื่อให้
ทหารรู้สึกว่าจะสำคัญ หัวใจของทหาร
นั้นคืออะไร มีหน้าที่ต้องรักษาเอกราช
เมื่อมีหน้าที่รักษาเอกราชความมั่นคงแห่ง
ชาติไม่ต้องไปพูดถึงแล้ว เป็นส่วนประ-
กอบ ถ้าพูดถึงหลักกัน ความมั่นคงแห่ง
ชาติก็เป็นอุปกรณ เป็นส่วนหนึ่งของ
ความมั่นคงแห่งชาติ เพราะฉะนั้นจะตัด
ความมั่นคงแห่งชาติออกก็ไม่แปลก อะไร
เพราะมีเอกราชอยู่แล้ว เป็นอย่างนั้น
เพราะฉะนั้นคำนี้จึงเป็นคำสำคัญ ให้
ทหารได้ระลึกอยู่เสมอว่า การเป็นทหาร
นั้นท่านมีหน้าที่รักษาเอกราชของ ชาตินี้
ถ้าทหาร ไม่รักษาเอกราช ของ ชาติแล้ว
พวกเราจะอยู่ได้อย่างไร สภาจะตั้งอยู่ได้
อย่างไร กระทรวง ทบวง กรมอื่นมัน
ใหม่สักกระบอกหนึ่งที่จะ ไปรักษาเอก-

LIART

ราช ตูชั้กระทรวงไหนบ้าง จะมีอยู่ที่
กระทรวงกลาโหมเท่านั้น ซึ่งกฎหมาย
กำหนดไว้ชัดแจ้งว่า กระทรวงกลาโหม
มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกัน ราชอาณาจักร
โดยจัดกำลัง ทหาร ไว้เพื่อรักษา
เอกราชและความมั่นคงแห่งชาติ ราช-
การ ทหาร ได้เป็น ไปตาม ข้อบังคับและ
ระเบียบแบบแผน เมื่อรัฐธรรมนูญเขียน
ไว้ พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการ
กระทรวงกลาโหมก็เขียนไว้สอดคล้องกัน
เพราะฉะนั้นนี่เป็นคำสำคัญของการทหาร
ของนักการทหาร เมื่อไปตัดออกแล้วทำ
ให้หลักการของทหารเสียไป ทหารจะ
คงอยู่ได้โดยยึดว่า ทหารมีหน้าที่รักษา
เอกราช อยู่ในรัฐธรรมนูญ และใน
พระราชบัญญัติจัดระเบียบ ราชการ กระทรวง
กลาโหม พ.ศ. ๒๕๐๓ เมื่อเป็น
เช่นนี้แล้ว ความสำคัญในรัฐธรรมนูญ
โยงกับหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมที่กำ-
หนดไว้และโยง ไปถึงจิตใจของ นักการ
ทหารทั้งหลาย ท่านมีหน้าที่ต้องยึดคำว่า
“เอกราชของชาติ” ไว้เพื่อเป็นแนว
ปฏิบัติในการรักษา วินัยของ ทหาร ให้คง
อยู่ เพื่อให้ทหารนั้นได้อยู่ในระเบียบ
วินัยที่ดี เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วท่านไปตัด
รากเหง้าหรือหัวใจสำคัญของทหารไป จะ

มีความจำเป็น อะไร ที่ตัด อยากจะถามว่า
เพื่อตร้อนอะไรในทำนกรรมาธิการที่ท่าน
ไปตัดคำนี้ออก ท่านตัดมันดีขึ้นหรือมี
แต่เลวลง มีแต่ทรุดลง แล้วไม่รู้ความ
หมาย ความสำคัญของการทหาร คือ
คำนี้ในหลักภาษาศาสตร์ก็ใช้ไม่ได้ ข้าพ-
เจ้าก็อยากจะฟังว่า นักภาษาศาสตร์ จะช
แจงว่าอย่างไร คำนี้เป็นคำสำคัญ แล้ว
ในพจนานุกรมแปลว่าอย่างไร “เอกราช”
ความมั่นคงแห่งชาติ ใคร ๆ ก็รักษาให้ได้
ซึ่งประเทศข้างเคียงเขารักษาความมั่งคั่ง
ให้ตั้งร้อย ๆ ปี เขารักษาความมั่นคงให้
ประเทศข้างเคียงประเทศเราทั้งตะวันออก
ทั้งตะวันตก นั่นแหละต่างชาติรักษา
ความมั่นคงให้แต่ประเทศไทยนี้ ไม่ต้อง
มีใครมารักษาความมั่นคง เรารักษาเอกราช
ของเราตลอดมาจนกระทั่งบัดนี้
เพราะฉะนั้นคำ ๆ นี้จึงเป็นคำสำคัญซึ่ง
ทำนกรรมาธิการไปตัดออกนี้ ข้าพเจ้ารู้สึก
เสียใจอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้นข้าพเจ้า
เห็นว่า ทำทัชแจ่งมา ๒ ครั้งข้าพเจ้ารู้สึก
ว่ายังไม่รู้เรื่องทหารดี ยังไม่เข้าใจเรื่อง
ทหารดี แม้ในทางภาษาศาสตร์ ภาษา
ธรรมดา common sense ภาษาสามัญ
ชนฟังดูแล้วก็ไม่ต้องไปลึกซึ้งอะไรคำเช่น
นี้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอยืนยันว่า ขอให้

กลับคืนตามร่างเดิม ให้เป็นไปตามร่างเดิม ซึ่งเป็นความสำคัญและ อยู่ในรัฐธรรมนูญมาหลายฉบับแล้ว

พลโท วิชัย พงศ์อนันต์ :
 ในขณะที่เราก็พิจารณาถึงเรื่องนโยบาย-
 ภายแห่งรัฐ ในทางหลักการนั้นหมายถึง
 ความเป็นเรื่องหลักกว้าง ๆ ใหญ่ ๆ
 ซึ่งรัฐจะพึงปฏิบัติหรือถือเป็นนโยบายใน
 การปฏิบัติ ตามที่ทางคณะกรรมการ
 เสนอคัดค้านว่า “เอกราช” ออกนั้น
 ข้าพเจ้าเห็นด้วย แต่ตามที่ท่านสมาชิกผู้
 มีเกียรติ ได้กล่าว นั้น ก็อาจจะมีเหตุผล
 เหมือนกัน แต่ว่าแนวความคิดต่าง ๆ นั้น
 อาจจะมีแตกต่างกัน ความจริงคำว่า
 “เอกราช” นี้ เป็นศัพท์เก่าและใช้มานาน
 และก็ในระยะหลังนี้ทุกประเทศ
 ต่าง ๆ นี้ เรามีการพัฒนาไปอย่างมาก
 เพราะฉะนั้นคำว่า “เอกราช” ก็ลดทอน
 ไป ความจริงเรื่องนี้เป็นเรื่องนโยบาย
 ของรัฐกว้าง ๆ ไม่ใช่หมายถึงหน้าที่ภารกิจ
 หรือว่าการปฏิบัติของหน่วยใดหน่วยหนึ่ง
 โดยเฉพาะปัญหาที่ว่า “เอกราช” ความ
 มั่นคงนี้ ซึ่งเข้าใจว่าอาจจะแปลมาจากคำ
 ว่า security ซึ่งอาจจะหมายถึงทั้งความ
 ปลอดภัยหรือความมั่นคง และก็ในความ
 หมายที่เราใช้ทั่วไปหรือเราเข้าใจกันนั้น

ก็มักจะมีความหมายถึงว่า ประเทศใดที่มี
 ความมั่นคงนั้น จะต้องมีการบริหารของ
 ตนเองโดยไม่ถูกสอดแทรกจากต่างประเทศ
 มีความสงบภายใน มีอธิปไตยซึ่งอาจจะ
 หมายถึง sovereignty และนอกจากนี้
 ก็อาจจะหมายถึงว่า ไม่ถูกรบกวนหรือ
 ถูกบุกรุกจากต่างประเทศ ส่วนมากเรา
 มีความเข้าใจอย่างนั้น เพราะฉะนั้นเมื่อ
 เอาความมั่นคงร่วมกับผลประโยชน์ของ
 ประเทศชาติ interest แล้ว ก็ในความ
 หมด ข้าพเจ้าจึง เห็น ด้วย ตามที่ คณะ
 กรรมการได้ตัดออก

ผู้ทำการแทนประธานสภาร่าง
 รัฐธรรมนูญ : จะค้านหรือสนับสนุน

พลเรือตรี ชลธิ์ สินธุโสภณ :
 กระผมขอประธานแสดงความรู้สึกของผู้
 ที่มีอาชีพเป็นทหารและผู้ที่เคยรู้สึกว่าการ
 ที่จะมีทหารของประเทศขึ้นเพื่ออะไร
 และในกฎหมายระหว่างประเทศที่นิยมกัน
 ส่วนมาก ได้กล่าวถึงประเทศที่เป็นเอก-
 ราชประกอบด้วยอะไรบ้าง และประเทศ
 ที่เป็นเอกราชนั้นมีทหารได้ อันนี้เป็น
 จิตใจของทหาร ถ้าประเทศของตัวมี
 ทหาร มีเครื่องแสดงอยู่ว่าเราเป็นเอก-
 ราช มีชื่อหนึ่งรวมอยู่ในนั้น ในหลัก
 ของกฎหมายระหว่างประเทศทั่ว ๆ ไปว่า

LIRT

อะไรเป็นประเทศเอกราช เพราะฉะนั้น
ความสำคัญของคำที่ว่าประเทศไทยมี
ทหาร และมีทหารไม่ใช่เพื่อความมั่ง
คั่งอย่างเดียว สนับสนุนในทางจิตใจใน
ทาง moral ของประเทศ กระผม
เห็นว่าความเห็นของท่านสมาชิกผู้หนึ่งที่
เห็นว่าขอให้กรรมการฯ การ สงวน ไว้ อย่าง
เดิม ใช้คำว่า “เอกราช” นั้น เหมาะสม
และผู้ที่ซึ่ง ต่อความเก่าแก่ของการมี
tradition ของทหารและผู้ที่ได้เคยติด
ตามถ้อยคำของคำว่า “ประเทศเอกราช”
ในกฎหมายระหว่างประเทศ คงจะมอง
ถึงความสำคัญของข้อนี้ ด้วยเหตุผลอัน
นี้ กระผมขอประทานเสนอว่า ขอให้
กรรมการฯ การ สงวน คำเดิม ของ ร่าง เดิม ไว้
ใช้คำว่า “เอกราช”

พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ
กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ (ประ
ธานกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ)
: ข้าพเจ้าขอชี้แจงในเชิง ภาษา-
ศาสตร์ ตามที่ คณะ กรรมการ เสนอ
มานั้น เป็นการถูกต้องแล้ว ในเชิง
ภาษาและความหมาย ท่านสมาชิกผู้
เกียรติ พุค ถึง หน้า ที่ ทหาร เป็น ส่วน ใหญ่
หน้า ที่ ของ ทหาร ก็ รักษา เอกราช ไม่มีใคร
เถียง ซึ่งรวมอยู่ในมาตรา ๕๔ “รัฐจะ
ต้องรักษาไว้ซึ่งเอกราช” อันนี้แหละ

ตรงกับกฎหมายระหว่างประเทศที่พูดถึง
ประเทศเอกราช นิรัฐก็ต้องรักษาไว้ซึ่ง
เอกราช แต่ข้อความในมาตรา ๕๗ นั้น
คำสำคัญอยู่ที่กำลังทหาร ไม่ใช่หน้าที่
ของทหาร คือหมายความว่า ทหารจะมี
มากน้อยอย่างไร ก็พึงมีโดยเหมาะสม
ตามความจำเป็นสำหรับรักษา ถ้าเราว่า
สำหรับรักษาเอกราชแล้ว กำลังทหารคือ
หน่วยทหารมากน้อยเท่าไร และจัดเป็น
กรมกองอย่างไร อันนี้ก็ต้องแล้วแต่
จำเป็นสำหรับรักษาเอกราชเท่านั้น แต่ใน
สมัยนี้ ตามที่ กรรมการ ได้ ชี้แจง แล้ว
เอกราชนั้นจะแคบไป อย่างเช่นคอม-
มิวนิสต์ ที่ ทำการ ก่อเหตุร้าย อยู่ในบ้าน
อาจจะ เป็น ปัญหา ได้ ว่า เข้าในเกณฑ์
รักษาเอกราช หรือไม่ แต่ถ้าใช้คำว่า
“มั่นคง” แล้วยิ่งกว่านั้น “ผลประโยชน์
แห่งชาติ” แล้ว อันนี้แปลว่า ให้โอกาส
แก่ทหารที่จะรวมกันเป็นกำลังแล้วช่วย
ชาติในวงกว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าการรักษา
เอกราช ส่วนหน้าที่ของทหารนั้นแน่นอน
ทีเดียว เมื่อเอกราชเป็นภัยแล้วก็ต้อง
ทหาร ก็ต้องรักษาเอกราช และฝ่าย
พลเรือน หรือ คน หงชาติก็หวังในหน้าที่
ของทหารอันนั้น แต่ตามภาษาที่ใช้ใน
ข้าพเจ้าขอชี้แจงว่า เกี่ยวกับกำลังทหาร

หรือว่าทหาร ควร จะมีมากน้อยเท่าไร
กรรมวิธีการ ก็เห็นว่า “รักษาเอกราช”
จะแคบไป ถ้าใช้คำว่า “ความมั่นคงและ
ผลประโยชน์แห่งชาติ” แล้วก็กิจการ
ของทหาร นั้น ก็จะได้มีวงกว้างขวางตาม
สมควร

พลโท ไสว ดวงมณี : ข้าพเจ้า
ได้ฟังรับสั่งของประธานกรรมวิธีการแล้ว
ข้าพเจ้าคิดว่า ในไม่ช้าหนังสือพิมพ์คง
จะวิจารณ์ที่พระองค์ท่านได้รับสั่งว่าถูก
ต้อง เหมาะสมอย่างไรรับสั่งหรือไม่ คำว่า
“เอกราช” นั้นขอได้เบ็ดเตล็ดพจนานุกรมซึ่ง
รัฐบาลได้กำหนดให้ทุกกระทรวงทบวง-
กรมยึดถือ หมายความว่าอะไร ข้าพเจ้า
ขออ่านจากพจนานุกรม “เอกราช”
หมายความว่า เป็นอิสระแก่ตน ไม่ขึ้น
แก่ใคร นี้คำในพจนานุกรมซึ่งรัฐได้
กำหนดให้เรายึดถือเป็นหลักในการจะ
ร่างกฎหมายก็ดี ในการ จะมีหนังสือ
ติดต่อในประเทศนอกประเทศก็ดี เรา
คงยึดถือคำนี้เป็นหลักในการพิจารณา
ที่คำว่า “เอกราช” เป็นที่ทราบอยู่
คล้าย ๆ เป็นคำสามัญอยู่แล้วว่า แม้ใน
คำสรรเสริญ เพลงชาติอะไร ต้องมีคำ
ไว้ เพื่อให้ทุกคนได้ระลึกว่า คำว่า
“เอกราช” นี้ เป็นหัวใจที่ให้เราเรามี

อิสระเสรีแก่ตนเอง ไม่ขึ้นแก่ใครเป็น
คำสำคัญ เพราะฉะนั้นคำว่า “เอกราช”
นี้เป็นหัวใจสำคัญตั้งที่ทางสมาชิกผู้
เกียรติได้กล่าวเมื่อก่อนว่าคำว่า “เอกราช”
นี้ต้องเป็นทหารที่รู้กิจการทหารรุ่นเก่า
จะฝังอยู่ในจิตใจว่า คำว่า “เอกราช”
นี้มีความหมายลึกซึ้งแค่ไหน เพียงไร
เว้นแต่รุ่นใหม่ ๆ ที่ยังไม่ค่อยสัมผัสกับ
เรื่องกิจการทหาร ก็พูดเพื่อเจ้อไปได้
หรือมีเหตุผลไป ต่างคนต่างมีเหตุผล
ด้วยกันทั้งนั้น แต่ว่าสามัญสำนึกหรือ
สามัญชนคงจะฟังและเข้าใจได้ง่ายเหลือ
เกินว่า คำว่า “เอกราช” นี้ไม่ต้องซับซ้อน
มีปริญาหรือชั้นอะไร ชั้นสามัญชน
ธรรมดาที่เข้าใจว่า คำว่า “เอกราช” มี
ความสำคัญ มีความลึกซึ้งแค่ไหน ส่วน
“ความมั่นคงแห่งชาติ” นั้นหรือ “ความ
มั่นคง” มั่นคงแค่ไหน เรียกว่าอุปกรณ์
ของเอกราช หรือภาษากฎหมายนิติกรรม
กับนิติเหตุ นิติเหตุมันส่วนย่อยของนิติ
กรรม นิติกรรมนั้นรวมนิติเหตุไว้ด้วย
หรือทรัพย์สินกับทรัพย์สินเราบอกมีเงินทอง
ทั้งหมดเราเรียกทรัพย์สิน มีตัวตน ถ้า
ทรัพย์สินละก็กลุ่มทรัพย์สินทั้งหมดตน และ
ไม่มีตัวตน เรียกว่าทรัพย์สิน คำกว้าง
กว่า เอกราชนี้รวมคำว่า “ความมั่นคง”

แต่ความมั่นคงไม่ได้รวมเอกราช ความหมายต่างกัน นิภาษาศาสตร์ธรรมดาไม่ใช่คำลึกซึ้ง เป็นคำธรรมดาจริงๆ เมื่อเป็นดังนั้นท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้องไตร่ตรองดูซิว่า คำว่า "เอกราช" มีความหมายสำคัญแค่ไหนเพียงไร สำหรับในมาตราต้น มาตรา ๕๕ ที่ว่า "รัฐจะต้องรักษาไว้ซึ่งเอกราช" เป็นหลักใหญ่ของรัฐที่จะพึงรักษาเอกราชให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม มีหน้าที่รักษาเอกราช ช่วยกัน ไม่เฉพาะแต่กระทรวงกลาโหมแต่กระทรวงเกี่ยว นั้นเป็นบทใหญ่ บทหลักกว้างๆ ไป แต่ว่าในมาตรา ๕๗ นี้ เขาได้บอกไว้ชัดว่า กำลังทหารพึงมีโดยเหมาะสมแก่ความจำเป็นสำหรับรักษาเอกราช จำกัดว่าให้มีไว้ไม่ใช่มีฟุ่มเฟือยมากเกินไป มีไว้เพียงรักษาเอกราช เป็นข้าหัวตะปู้ให้กระทรวงกลาโหม ให้นักการทหารจะได้พึงสังวรไว้ ท่านมีหน้าที่รักษาเอกราช แล้วก็ยังไม่ใช่จะให้รักษาเอกราชอย่างเดียว ยังกำหนดต่อไปว่าให้รักษาความมั่นคงและประโยชน์อะไรคือไปอีก เห็นหัวตะปู้และกียาให้ลึกซึ้ง เพื่อให้กระทรวงกลาโหม ได้สำนักอำนาจและหน้าที่อันไว้ โดยเหตุนี้เองกระทรวงกลาโหมใน

ตอนต้น จึงได้ออกพระราชบัญญัติจัดระเบียบป้องกันราชอาณาจักร ต่อมาเราได้เปลี่ยนวิวัฒนาการเรียกว่าพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งใช้อยู่จนกระทั่งบัดนี้ โดยมอบหมายให้กระทรวงกลาโหมนี้เป็นเจ้าหน้าที่ในการรักษาเอกราช ในการรักษาผลประโยชน์รักษาความมั่นคงแห่งชาติ โดยเหตุนี้เองทางกระทรวงกลาโหมจึงดำเนินการในการที่จะออกพระราชบัญญัติต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับในการรักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งชาติและผลประโยชน์ต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมายตามรัฐธรรมนูญ เช่น พระราชบัญญัติสถาปนาป้องกันราชอาณาจักร ซึ่งต่อมาเราก็แก้ไขใหม่เรียกว่า สถาปนามันคงแห่งชาติ ทำให้จึงเปลี่ยนเช่นนั้น ก็เปลี่ยนเพื่อสถาปนามันคงแห่งชาติในการเตรียมการต่างๆ เสนอแนะรัฐบาล ในการที่จะให้มีความมั่นคงแห่งชาติ ชื่อเดิมเป็นสถาปนาป้องกันราชอาณาจักร สถาปนามันคงแห่งชาติไม่มีอะไรจะไปป้องกันอะไร ชื่อไม่ถูกต้องจึงได้เปลี่ยนเป็นสถาปนามันคงแห่งชาติ มีหน้าที่เสนอแนะรัฐบาล ในการที่จะทำอย่างหนึ่งอย่างใดในการให้ประเทศชาติ...

มีความมั่นคง เพราะฉะนั้นข้อจึงได้
เปลี่ยนมา เพราะฉะนั้นความมั่นคงก็เป็น
หน้าที่ของสภานจะเสนอแนะรัฐบาล แต่
หน้าที่กระทรวงกลาโหมมีหน้าที่ป้องกัน
ราชอาณาจักร ตราบไว้ชัดแจ้งป้องกัน
ราชอาณาจักรเพื่ออะไร ก็เพื่อรักษา
เอกราชตามที่ได้รับมอบหมายไว้ในรัฐ-
ธรรมนูญ ถ้าท่านคัดออกเสียก็หมายความว่า
ไม่ต้องรักษาเอกราช อย่างนั้นหรือ
รักษาแต่ความมั่นคงแห่งชาติโดยให้
ต่างชาติเข้ามาครอบครอง ในประเทศ-
ไทยทหารก็รักษาความมั่นคงได้ รักษา
แต่ส่วนน้อยไม่ต้องรักษากำลังทหารเท่า-
ไร แต่รักษาเอกราชเป็นไทยแท้ตัว เป็น
อิสระแก่ตนไม่ขึ้นแก่ใคร เพราะฉะนั้น
ความหมายของเอกราชนี้ นักการทหาร
รุ่นเก่าคงที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้กล่าว
นั้นจะมีความซาบซึ้งในคำนั้นเป็นอย่างยิ่ง
และข้าพเจ้าก็รู้สึกเสียใจที่กรรมาธิการ
ชุดนี้มนักการทหารอยู่หลายคนที่ไม่ไปคัด
ค้านออก ข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจมาก เพราะ
ฉะนั้นข้าพเจ้าขอขอร้องและขอความ
กรุณาสภานให้คงคำว่า “เอกราช” นี้
ไว้ในร่างรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นมิ่งขวัญและ
หัวใจของนักการทหารที่จะได้รู้สึกถึงว่า
ตัวมีหน้าที่รักษาเอกราช เพราะกระทรวง

ทบวง กรมอื่นไม่มีเป็น กระทรวงกลาโหม
มีเป็น เป็นหลักการใหญ่ที่จะต้องรักษา
เอกราชของชาติ ถ้าคัดค้านออกแล้วจะ
ทำให้เสียหายอย่างมาก จึงขอร้องให้
คงคำนี้ไว้ตามร่างเดิม

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมา-
ธิการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ) :
กรรมาธิการคิดว่า เป็นความจำเป็น
อย่างยิ่งที่จะต้องขอทราบเรียน ท่าน
ประธานถึงประวัติของมาตรานี้ ตามที่
ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้กล่าวว่า ในรัฐ-
ธรรมนูญฉบับก่อนๆ เก่าๆ อะไรก็มีว่า
“ทหารมีไว้สำหรับรักษาเอกราช” ใน
กฎหมายก็มี กรรมาธิการเห็นว่ามี ความ
จำเป็นอย่างยิ่งที่จะขอทราบเรียนถึงประวัติ
ในรัฐธรรมนูญที่เราเริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ.
๒๔๗๕ นั้น เดิมทีเดียวไม่เคยมีบท
บัญญัติว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐ เพิ่ง
มาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ และมาตราหรือ
ข้อความหรือบทบัญญัติที่เรากำลังพิจารณา
อยู่นี้ เป็นเรื่องของแนวนโยบาย
แห่งรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐนี้ เราสร้าง
ขึ้น หรือนำมาใช้เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒
โดยได้ศึกษารัฐธรรมนูญหลายประเทศ
มีบางประเทศและหลายประเทศที่เขามี
แนวนโยบายแห่งรัฐ แนวนโยบาย
แห่งรัฐนั้น หมายความว่า เป็นนโยบาย

LIRT

ของประเทศชาติ ซึ่งรัฐบาลใด ๆ จะเปลี่ยนแปลงมิได้ จำเป็นต้องปฏิบัติตามส่วนนโยบายของรัฐบาลแต่ละรัฐบาลนั้น เป็นเรื่องอำนาจบริหารแท้ ๆ ซึ่งจะกำหนดอย่างไรก็ได้ เพราะฉะนั้นนโยบายแห่งรัฐนี้ เราจะเห็นได้จากมาตรา ๕๓ ซึ่งบัญญัติกำหนดเกี่ยวกับมาตรา ๕๔ ของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๒ ว่าบทบัญญัติใน หมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมาย และการบริหารราชการตามนโยบาย ดังกำหนดไว้ และไม่ก่อให้เกิดสิทธิ ในการฟ้องร้องรัฐ เพราะฉะนั้นนโยบายก็ต่อเท่ากับรัฐธรรมนูญนี้แจ้งให้โลกรู้ว่า รัฐ ๆ นี้ มีใจมุ่งหมายเป็นอย่างไรความมุ่งประสงค์ในการดำรงอยู่ของประเทศนั้น จะเป็นไปในรูปใด ซึ่งเราจะเห็นว่า นอกจากในเรื่องกำลังทหารแล้ว ยังมีเรื่องเศรษฐกิจ เรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนบางประการมารวม อยู่ใน นโยบาย แห่งรัฐ เมื่ออ่านรวมกันแล้ว จะเห็นว่า รัฐเราจะเป็นรัฐที่ไม่เอียงซ้ายหรือขวาเกินไป และไม่เป็นคนคอมมิวนิสต์โดยเด็ดขาดอะไรเหล่านี้ เพราะฉะนั้นเมื่อมองดูนโยบายแล้ว มาตราต่าง ๆ นี้ ไม่ใช่บทบัญญัติที่ขัดขวางแคบจนเกินไปทุกประการอย่าง

ที่บางคนอาจจะเข้าใจ เรื่องกำลังทหารนี้ มีบัญญัติในมาตรา ๕๘ ของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๒ มาตรา ๕๘ บัญญัติว่า กำลังทหารพึงมีโดยเหมาะสมแก่ความจำเป็นสำหรับรักษาเอกราช ในฐานะที่ข้าพเจ้าก็มีส่วน ในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้และเป็นกรรมการทุกคณะในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอกราบเรียนโดย ท่าน จะ ไป ตรวจ รายงานการประชุมครั้งนั้นก็ได้ว่า ความคิดความอ่านของสภาร่างรัฐธรรมนูญในปี ๒๕๕๒ ตลอดจนสภาผู้แทน และวุฒิสภา ซึ่งรวมกันอนุมัติรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ก็เป็นไปในทางว่าเป็นนโยบายแห่งรัฐที่จะไม่ให้มีกำลังทหารที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นและความจำเป็นนั้นอะไร เวลานี้เรามองเห็นแต่เพียงว่าความจำเป็นสำหรับรักษาเอกราชเราเขียนไว้เท่านั้น แล้วก็การใช้กำลังทหารเพื่อ ประโยชน์อะไรเราก็ได้บัญญัติไว้ในมาตราอื่น เพราะฉะนั้นเมื่ออ่านระหว่างบรรทัด เราจะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๒ นี้ มุ่ง ประสงค์ ประกาศ นโยบาย ของประเทศไทยอีกอันหนึ่งว่า เราจะไม่มีกำลังทหารไว้เพื่อรุกรานใคร อ่านระหว่างบรรทัดว่าอย่างนั้น ก็ท่านว่าข้าพ-

LIRT

เจ้ากรมสวนร่างรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๒
 ข้าพเจ้าก็ขอยอมรับ แต่ข้าพเจ้าก็ขอเรียน
 ในทันทีว่า ข้าพเจ้าเป็นคนเปลี่ยนความ
 เห็นได้ในเมื่อมีเหตุผลดีกว่า และข้าพ-
 เจ้าก็คิดว่าที่กรรมวิธีการแกมมานี้ เหตุผล
 ดีกว่า เรื่องจะไปตีความคำว่า “เอก-
 ราช” แปลว่าอะไรนั้น ข้าพเจ้าคิดว่าไม่
 ต้องกล่าวหรือทวนสมาชิกทั้งหลายทรง
 ไว้ซึ่งคุณวุฒิพอที่จะใช้วิจารณ์ญัตติได้
 แต่คงที่ท่านประธานกรรมวิธีการได้รับ
 สั่งแล้ววามาตรา ๕๗ นั้น เป็นเรื่องการ
 พูตถึงกำลังทหาร จำนวนทหาร ศาตรา-
 วุฑกกองทัพที่พึงมี มีไว้ทำไมไม่ใช่
 ประกาศว่าประเทศไทยต้องมีทหารไว้เพื่อ
 รักษาเอกราช เป็นการพูตถึงกำลังทหาร
 ที่รัฐธรรมนูญที่ประกาศว่าประเทศไทย
 ต้องมีกำลังทหารไว้ป้องกันเอกราชนั้น
 เป็นเรื่องของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๕
 รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๕ นี้เรา
 ยอมรับทราบแล้วว่า แก้ไขมาจาก
 รัฐธรรมนูญปี ๒๕๗๕ โดยเอาบทบัญญัติ
 เดิมของปี ๒๕๗๕ มาผสมเข้ากับของ
 ปี ๒๕๕๒ โดยรัฐธรรมนูญปี ๒๕๗๕
 แก้ไขเพิ่มเติมปี ๒๕๕๕ นี้ มีหมวด ๓
 ว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐเหมือนกัน
 แต่เขียนไปคนละรูป มาตรา ๓๔ เขียน
 ว่า “รัฐต้องมีกำลังทหารไว้เพื่อรักษา

เอกราชและประโยชน์แห่งประเทศชาติ”
 ไม่ใช่เขียนว่า พึงมี เขียนว่าบังคับ ให้
 มี นั่นเป็นแนวความคิดอีกสมัยหนึ่งว่า
 ให้บัญญัติไว้ว่า ประเทศไทยจะไม่มีทหาร
 ไม่ได้ ต้องมีกำลังทหาร แต่ว่ามีไว้เพื่อ
 อะไร เพื่อรักษาเอกราชและประโยชน์
 แห่งประเทศชาติ มี ๒ ประการ

ที่นักตั้งกราบเรียนแล้วว่า เรื่อง
 เอกราชนั้น ร่างรัฐธรรมนูญที่เรากำลัง
 พิจารณานับญัตติอยู่แล้วในมาตรา ๕๔
 ว่า “รัฐจะต้องรักษาไว้ซึ่งเอกราช” ก็
 หมายความว่ารวมทั้งหมดละ คนไทยทั้ง
 หมดไม่ว่าเป็น ทหาร หรือไม่ เป็น ทหาร
 ต้องช่วยกันรักษา ไม่ใช่เฉพาะเป็น
 หน้าที่ทหาร กรรมวิธีการก็มีความเห็น
 ว่า ตามที่กราบเรียนแล้วว่า คำว่า
 “ความมั่นคง” นั้น ท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้อง
 จะแปลว่าอะไรก็ตามเถอะ กรรมวิธีการ
 แปลว่าความมั่นคงนี้ ถ้าไม่มีเอกราชแล้ว
 มีความมั่นคงไม่ได้ และกรรมวิธีการยึด
 หลักอยู่มาตรา ๕๔ ว่า ต้องรักษา
 เอกราชอยู่แล้ว กรรมวิธีการเห็นว่าอย่าง
 นั้น คราวนี้กรรมวิธีการก็เคารพในความ
 เห็นของท่านที่เป็นทหารได้อภิปราย มา
 แล้ว ๒ ท่านเป็นอย่างดี แต่ว่าขอกราบ
 เรียนว่า ในกรรมวิธีการนั้นบททหารชน

LIRT

ผู้ใหญ่ ทั้งฝ่ายบก ฝ่ายเรือ ฝ่ายอากาศ เหมือนกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เหตุที่เรากันกันเป็นข้อเสนอของฝ่ายกรรมาธิการผู้เป็นทหาร เมื่อกรรมาธิการที่เป็นพลเรือนได้ฟังข้อคิดเห็นด้วยประการที่ประปราย และได้พูดคุยกันเรื่องเอกราชมากมายแล้ว กรรมาธิการก็เห็นพร้อมกันเป็นเอกฉันท์ว่า คำว่า “มั่นคง” นั้นรวมทั้งเอกราชอยู่แล้ว หากใช้มีเจตจำนงจะไม่คำนึงถึงเอกราช เพราะเอกราชของประเทศไทยนี้ใคร ๆ ทุกคนก็ต้องการ ใคร ๆ ทุกคนก็ต้องรัก ต้องบูชา ไม่ใช่เฉพาะแต่ทหารบูชา พลเรือนก็บูชาเหมือนกันด้วยเหตุนี้

ที่ในเรื่องต่าง ความคิดเห็นแล้วกรรมาธิการก็ขอฝากไว้ในวิจาร์ณญาณของท่านสมาชิกทั้งหลายก็แล้วกัน เพราะว่า การที่จะตกลงกันว่าจะอะไรแปลว่าอะไรนั้นเป็นการเสียเวลา ท่านทั้งหลายย่อมทราบดี ก็ด้วยเหตุนี้กรรมาธิการจึงเห็นว่ารัฐธรรมนูญที่เราร่างนี้เป็นกฎหมายปกครอง คือกฎหมายรัฐธรรมนูญประกาศนโยบายของประเทศ แนวทางของประเทศชาติ และระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่จะบังคับฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ

ฝ่ายศาล ทุกอย่างหมด เป็นกฎหมายกว้าง ๆ ที่ท่านไปกล่าวถึงกฎหมายว่าด้วยกระทรวงกลาโหมว่า กระทรวงกลาโหมมีหน้าที่ต้องป้องกันเอกราช ทหารต้องป้องกันเอกราชนั้นเป็นเรื่องของกฎหมาย ไม่ใช่เรื่องของรัฐธรรมนูญ แต่กฎหมายนั้นก็หาเป็นโมฆะไปไม่ เพราะว่ากฎหมายนั้น ออกได้โดย ในเมื่อ ไม่ขัดรัฐธรรมนูญแล้วย่อมใช้ได้ ก็ที่ไปบัญญัติว่ากระทรวงกลาโหมก็ตีทหารก็มีอำนาจป้องกันเอกราชนั้น หากใช้รัฐธรรมนูญตามที่กรรมาธิการแก้ไขในมาตรา ๕๗ นั้นไม่

พลตำรวจโท บรรลือ เรืองตระกูล : กระผมเป็นผู้หนึ่งที่ได้นั่งฟังคำอภิปรายของกรรมาธิการ และท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ท่านหนึ่ง ซึ่งเป็นทหาร กระผมก็รู้สึก ว่า คำแข็งของกรรมาธิการนี้ ยังหย่อนที่จะรับฟัง เพราะกรรมาธิการชุดนี้ กระผมรู้สึกเสียใจเหลือเกินว่า ที่สภาได้มอบหมายไปให้ ทำหน้าที่แล้วก็ตามที่ขาดตกบกพร่อง อันนี้ขอให้ยอมรับกันในสภา อย่าแข็งเลย ผมไม่ต้องการให้แข็ง เพราะเหตุว่ามาตรา ๓๐ เท่าไรเมื่อนั้น มาตรา ๓๒

มาตรา ๓๗ แก้ไปแล้ว เขียนแล้ว พอมาถึงวันเวลาที่สมาชิกสภาจะอภิปรายบ้าง จะถามเหตุผลของการแก้ไข กลับเสนอขอกลับคืนเข้าสู่ฐานะเดิม เมื่อกลับคืนเข้าสู่ฐานะเดิมแล้วเช่นนี้ เมื่อสภาเห็นชอบด้วยแล้วเช่นนี้ ก็เป็นเหตุให้ถามอะไรกันไม่ได้ เท่ากับยังไม่มีกรแก้ไขเป็นอย่างไรรับ เพราะฉะนั้นเหตุผลของกรรมาธิการจะรับฟังเป็นบรรทัดฐานไม่ได้ คือมีการกลับไปกลับมา ไม่ยืนยันกระต่ายขาเดียว หรือ สามขา สี่ขา อะไรอย่างนี้ น่าจะได้แก้ไขตามหลักวิชา น่าจะได้ศึกษาว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญที่เขาเขียนกันว่าอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศหรือรัฐนี้ มีที่มาในกฎหมายปกครองประการใดบ้าง รัฐเอกราช รัฐซึ่งทรงไว้ซึ่งเอกราช รัฐเดี่ยว รัฐคู่ อะไรเหล่านั้นเป็นต้น เราน่าจะได้ศึกษาแล้วก็นำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ จะมาบอกว่ารัฐธรรมนูญฉบับแรกที่เขาเขียนไว้ เพราะอย่างนั้นเพราะอย่างนั้นเล่าประวัติศาสตร์มายาว แต่มาพอมาถึงรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็เลยตัดออก อย่างนี้ไม่ได้ครับ โปรดอย่าทำแบบที่ว่า พูดกันเพียงแต่ให้สมาชิกเขายกมือเท่านั้น

ไม่ได้ครับ รัฐธรรมนูญที่เราเขียนนี้เป็นกฎหมายปกครองสูงสุดของประเทศ รวมกฎหมายหลายๆ อย่างเข้ามาไว้ในรัฐธรรมนูญ ท่านควรจะเข้าใจอย่างนั้น เพราะว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญนั้น มีความสำคัญอยู่ ๓ ประการ ที่มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ คืออำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ เพราะฉะนั้นแนวนโยบายแห่งรัฐนี้ ก็อยู่กับกันกับในเรื่องอำนาจบริหาร เพราะฉะนั้นการที่จะเขียนถ้อยคำใดๆ ไว้ใน ก็จะต้องคงไว้ตามหลักการเดิม ไม่ใช่วันนี้มีพิพัตถสถานแห่งชาติ พรุ่งนี้อาไฟเผาเสียแล้ว ไม่เอา ดังที่ท่านสมาชิกท่านหนึ่งกล่าวว่า คำว่า "เอกราช" นี้เก่า ความจริงถ้าเก่าจริงแล้ว ทำไมมาตรา ๕๔ จึงไม่ตัดคำว่า "เอกราช" ออก ทำไมไม่ใช่คำว่า "รัฐจะต้องรักษาไว้ซึ่งความมั่นคง" ก็ทำไมไม่เอาอย่างนั้น คำใหม่นี้ เวลาไม่ว่ากฎหมายอะไรครับก็เกี่ยวข้องนั้น เศรษฐกิจแห่งชาติจะถามถามกันว่า เศรษฐกิจแห่งชาติคืออะไร เดี๋ยวเองก็ไม่รู้ บางทีผู้ใหญ่เองก็ตอบไม่ได้ แต่ว่าชอบเขียน แล้วนี้ที่สุดผมก็อยากจะซักเดี๋ยวนะ คำว่า "เศรษฐกิจ"

กิจแห่งชาติ” และอยากจะรู้ว่าใครเป็นคนเอามาใช้ไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญขอให้ฟังเข้าใจไว้ด้วยว่า ไม่ใช่ใครนี่ก็อยากจะเขียนอะไรก็เขียนลงไป เขียนลงไป เขียนต้องมีหลักการครับ จะเอาอย่างไรละก็ ขอให้กล่าวถึงหลักการ คำว่า “เอกราช” ความจริงเรารู้กันมาตั้งแต่เรียนหนังสือมาแล้วครับ คำว่า “เอกราช” เราเข้าใจกันดี ประเทศที่มีเอกราชนั้นย่อมมีสิทธิที่จะทำอะไรได้อย่างหนึ่งทุกอย่าง แต่ว่าประเทศที่มีความมั่นคงนั้น จะทำอะไรอย่างหนึ่งอย่างใดเหมือนกับประเทศเอกราชไม่ได้ ยังมีความมั่นคงจะไปเป็นเมืองขึ้นเขาอย่างนั้นเขาไม่ตกลง ไม่ยอมให้สิทธิรัฐธรรมนูญจะไปเขียนอย่างไรก็ไม่ได้ ที่นี้เมื่อเรามีเอกราช ก็หมายความว่าเราไม่ขึ้นอยู่กับใครแล้ว เราจะทำอะไรภายในขอบเขตของประเทศเอง เราก็ย่อมทำได้ ท่านจะเห็นได้ว่า สัญญาของพระราชไมตรีเกือบทุกฉบับ ได้กล่าวถึงคำว่า ประเทศเอกราช เราใช้ได้ เพราะเรามีอำนาจที่จะทำสัญญากับประเทศต่างๆ ถ้าเราไม่มี เราไม่ใช่ประเทศเอกราชแล้ว เราจะทำสัญญากับประเทศต่างๆ ได้อย่าง

ไร เพราะฉะนั้นคำว่า “เอกราช” มีความหมายลึกซึ้งสูงส่ง คำว่า “ความมั่นคง” เพิ่งมาใช้อยู่ ความจริงถ้อยคำมีมานานแล้ว แต่ว่าเพิ่งมาตี้นุมมาใช้เมื่อไม่นานนี้เอง น่าจะบัญญัติอยู่ในกฎหมายธรรมนูญละครับ แต่ว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญ ถ้าเราถือว่าแนวนโยบายแห่งรัฐเป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร เราก็น่าจะเอา ถ้อยคำ ที่เกี่ยวกับ ฝ่ายบริหาร ใช้ใน มาบัญญัติไว้ ความจริงนี่เป็นเรื่องที่น่าจะตรงไปตรงมา ไม่ใช่เป็นเรื่องมาแจงเหตุผลลุ่มไปก็อ้อมมาซ้ำๆ ซากๆ ไม่ได้ครับ เราเขียนรัฐธรรมนูญ แล้วไปแก้กันมาอย่างนั้นแล้วจะเป็นรัฐธรรมนูญได้อย่างไร ก็เป็นรัฐธรรมนูญกันไปตามด ไม่ใช่ว่าจะลงเขาตอนลงไปก็ขึ้นเขาขึ้นมา ถ้าถูกแล้วไม่ต้องแก้ ขอให้ยกที่แก้เสีย สิ่งใดที่ถูกแล้ว เรามั่นคงจะแก้ไขเรื่องบ้าง เราจะมั่งคั่ง ที่เราก็ทำในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๘๒ มาตราที่ห้าใช้คำว่า “เอกราช” ทำไมรัฐธรรมนูญฉบับที่จะประกาศใช้ต่อไปนี้ ร่างกันมาตั้งแต่ ๑๐ ปี กลับไม่มีเอกราช ร่างกันไปร่างกันมาเอกราชหายไป หรือคำว่า “มั่นคง” ก็มั่นคงนี้

ประเทศราชคู่กับเอกราชครับ คือ เมื่อมีประเทศเอกราชขึ้นแล้วก็ต้องมีประเทศราชขึ้น คือประเทศเมืองขึ้นเขานี้ ก็จะต้องมีความมั่นคงครับ ไม่มีความมั่นคงจะไปเป็นประเทศราชเขาได้อย่างไร เพราะฉะนั้นกระผมจึงเห็นด้วยกับท่านสมาชิกฝ่ายทหารท่านหนึ่ง หรือสองท่านอะไรที่ว่า ควรจะคงไว้ซึ่งคำว่า "เอกราช" นี้ไม่ใช่ว่าจะคงไว้ตามเดิม ถ้าเรา จะแก้ไขกระผมก็เห็นว่า น่าจะแก้ไขมาตั้งแต่มาตรา ๕๔ แล้ว คำว่า "เอกราช" มี ๒ คำเท่านั้นละครับ เพราะฉะนั้น กระผม จึงขอ อธิบายความเห็น ของท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นฝ่ายทหารว่า ควรจะคงไว้ตามเดิม

พลโท บุญเรือน บัวจรรุญ (กรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ) : ก่อนที่จะมีมติว่าจะแก้ไขกันใหม่ กระผมขอเสนอให้คิดสักนิดหน่อยของท่านละครับ คือว่าการใช้กำลังทหารในปัจจุบันนี้ ไม่ใช่มีแค่เพื่อการรักษาเอกราชโดยตรงอย่างเดียว เวลานี้เราใช้กำลังทหารออกไปข้างนอกประเทศอยู่ไม่น้อยทีเดียว เมื่อตอนแรกเราก็ใช้ ไปใน สงครามโลกครั้งที่ ๒ และต่อมา ก็เกาหลี แล้วที่นี้ เวียดนาม ท่านถ้าหากว่ามาตามทูลานหรือเพื่อ

เอกราช บางครั้งเราคงไม่ได้ถนัด ไม่ได้ถนัดจริงๆครับ แล้วต่อไปอาจจะมีเหมือนกันถ้าหากว่าเราถูกขอร้องให้ส่งกำลังเป็นกำลังของ สหประชาชาติอย่างนี้ ก็ไม่ถนัดนัก ว่าจะ เป็นเอกราชหรือไม่ เพราะฉะนั้นเรื่องคำว่าการรักษาเอกราชถ้าคงไว้ จะคงไป จะเกิดเป็นปัญหา กระผมคิดว่าเรื่องเป็นอย่างนี้ และนอกจากนั้นแล้ว สิ่งที่น่าพิจารณาคือว่า คำว่า "เอกราช" นี้ถ้าพูดไปแล้วก็จริงครับ ก็อาจจะมีท่านผู้เฒ่าผู้แก่ท่านหนึ่งใจท่าน เพราะท่านได้รับกรอบปรมาในทางนี้ แต่ความจริงถ้ามีเหตุให้ ตัดแล้ว จะรู้สึกกับ บางครั้งก็ไม่ใช่ข้อเท็จจริงจึงอะไรนัก อย่างเช่นว่า เมื่อหลัง ร.ศ. ๑๑๒ ว่าเริ่มเอกราชแต่ความจริงก็ไม่มีสมบูรณ์ บางทีเรื่องทหารก็เห็นเราไม่มีอะไร อย่างอื่นก็เห็น เพราะฉะนั้นก็ดูว่าผลอย่างไร ถูกเสนอมาเรื่อย ๆ ละครับว่า การรักษาเอกราชเป็นอย่างนี้ครับ เพราะฉะนั้นก็เลยคิดว่า ถ้าเปลี่ยนแปลงเสียก็ไม่เสียหาย เพราะมาตรา ๕๔ ที่มีอยู่แล้วว่า "รัฐจะต้องรักษาไว้ซึ่งเอกราช"

พลเอก รัศมี ราชบวรุต : ถ้าจะพูดไปแล้วกำลังทหารมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว เรื่องที่สำคัญที่สุดก็คือ มีทหารไว้

สำหรับรักษาเอกราชของประเทศชาติ ซึ่งจะไม่มีใครจะปฏิเสธได้เป็นอันขาดในเรื่องนี้ ส่วนเรื่องอื่นก็มาตามหลังแต่อย่างใดก็ตาม เรามีทหารไว้เพื่อรักษาเอกราชเป็นเรื่องสำคัญ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว เราจะไปอ้างในที่อื่นว่าเราได้เขียนไว้ที่โน้นแล้วที่นี้แล้วว่าเป็นเอกราชไม่ได้ เราจะต้องเขียนไว้ในที่นี้ด้วยว่าเรื่องกำลังทหารเรามีไว้เพื่อเอกราชกำลังทหารที่บอกว่ามีกำลังทหารเอาไว้สำหรับรักษาความมั่นคงหรืออะไรนั้นก็ไม่ได้ถูกนัก เป็นเรื่องความสำคัญรอง กระทบอาจจะ อธิบายว่าเรื่องที่สำคัญที่สุดก็คือมีทหารไว้ประการ แรกหรือเรื่องที่สำคัญที่สุดต่อทุกคนที่เป็นทหารจะต้องทราบว่า เพื่อรักษาเอกราชของประเทศที่บอกว่าเป็นการอะไรที่ไม่แน่นอนอะไรพูดไปอย่างนั้น กระผมว่าไม่ถูก ทุก ๆ คนเรามีความตั้งใจ และก็มีความรักชาติบ้านเมือง ก็ต้องรักษาความเป็นเอกราชเป็นสำคัญ จะรักษาได้เพียงไหนก็อยู่ที่ความสามารถของเราแต่อย่างใดก็ตาม มีทหารแล้ว ต้องรักษาความเป็นเอกราชไม่อย่างนั้นเราจะมาเป็นทหารแล้วออกไปรบเพื่อตายทำไม นี่เป็นเรื่องสำคัญ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วเราจำเป็นจะต้องเอา

ไว้ ความเป็นเอกราชนี้ ไม่ใช่ว่าบางประเทศเป็นเอกราช อาจจะไม่มีความมั่นคงก็ได้ อย่างอปรกจะชักตัวอย่างเช่น พูวนได้ อย่างนี้ เป็นเอกราช ก็ถือว่าเป็นเอกราช แต่ว่าไม่มีความมั่นคงอะไร เพราะฉะนั้นความมั่นคงเป็นเรื่องความสำคัญ รองของการทหารที่จะรักษาความมั่นคง ขึ้นเราเราก็จะต้องรักษาเอกราชก่อน แล้วก็ในเรื่องก็ทำให้มีความมั่นคง เพราะ ฉะนั้น กระผมจึงเห็นว่าเราควรจะต้องมีคำว่า "เอกราช" ไว้ในส่วนที่เติมลงไป ถึงเรื่องความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติ ก็เห็นด้วย เพราะว่า เป็นหน้าที่รอง เป็นหน้าที่รองลงไปจากความเป็นเอกราช เพราะ ฉะนั้น กระผมก็ขอให้คงคำว่า "เอกราช" เอาไว้ และของที่กรรมวิธีการได้เพิ่มขึ้นก็เอาไว้ด้วย เพราะเป็นความสำคัญรอง

พันเอก แสง ชมะสุนทร :
 ผมมีความเห็นด้วยกับกรรมวิธีการที่เพิ่มข้อความว่า "ความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติ" เข้าไป แต่ไม่เห็นด้วยกับการที่จะตัดคำว่า "เอกราช" ออก เพราะว่า คำว่า "เอกราช"

นั้น กับ “ความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติ” มีความหมายเป็นคุณละอย่าง คำว่า “เอกราช” นี้ มีผลในทางนิติบัญญัติ ความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติ มีผลในทางพฤตินัย สำหรับเรื่องที่ท่านกรรมาธิการบอกว่า “เอกราช” นี้ ใส่เข้าไปก็ไม่มี ความหมายอะไร ก็ตัดออกเสีย หรือ กรรมาธิการ บางท่าน บอกว่า “เอกราช” นี้ บางทีเราก็เรียกกัน ไปอย่างอื่น แหะแหละแต่ความจริง ความหมายจริงๆ หรือที่เป็นจริงๆ ก็ไม่มีนัก อันนี้ผมจำเป็นที่จะต้องชี้ให้เห็น เพราะว่าในเรื่องของความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาตินั้น ไม่ใช่หน้าที่เฉพาะแต่ ทหาร หรือ ของ ทหาร กระทรวง ทบวง กรมไหน หรือแม้แต่ประชาชน ก็มีหน้าที่ในการที่จะต้องรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติ เพราะมีปัจจัยดังหลายประการอันเกี่ยวกับความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติ ที่ขึ้นมาพูดถึงหน้าที่ในการรักษาเอกราชแล้ว ใครบ้างที่มีหน้าที่โดยตรงในการรักษาเอกราชแห่งชาติ ทหารเท่านั้น เป็นผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในการรักษาเอกราชแห่งชาติ ก็มีท่านผู้อภิปรายมาหลายท่านแล้ว ผมก็ไม่จำเป็นที่จะต้องกล่าว

ซ้ำอีกว่า ความหมายของการเป็นเอกราชนั้นนะ มีความหมายเพียงไรถ้าหากว่าทหารไม่มีหน้าที่โดยเฉพาะ ในเรื่องของการรักษาความเป็นเอกราช แล้วละก็ผมคิดว่าต่อไปคนที่จะมาเป็นทหารคงจะไม่ค่อยมีเท่าไรหรอกครับ เพราะว่าการที่คนยังมาเป็นทหารกันอยู่นั้น จะเป็นทหารเกณฑ์ก็ดี หรือทหารชนนายนับนายทหารที่สมัครเข้ามารับราชการทหารก็ดี ผมก็จิตใจอยู่กับการรักษาเอกราชของชาตินี้เป็นใหญ่ ส่วนความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาตินั้น ก็ต้องมี แต่เวลานั้นเป็นหน้าที่รอง หน้าที่หลักของทหาร คือรักษาเอกราชของชาติ ในการรักษาเอกราชของชาตินั้น จะอยู่ในในการที่จะจัดกำลังทหารที่บอกว่า “ให้มีความเหมาะสมแก่ความจำเป็นในการรักษาเอกราช” ข้อความอันนี้มีความหมาย ผมเข้าใจว่าที่คณะกรรมการมาตัดคำว่า “เอกราช” ออกนั้น คงจะเป็นห่วงว่า รัฐบาลจะจัดกำลังทหารมากไปจนเกินความจำเป็นอะไรต่าง ๆ หรือไปคิดว่า อาจจะถูกเสียไปถึงว่า ถ้าหากว่าเรื่องอย่างอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความมั่นคง เช่น ในทางเศรษฐกิจในทางสังคม ใน

ทางอะไรต่าง ๆ นั้น ถ้าหากว่ามีความ
 จังเป็นมากกว่าแล้ว ทหารนั้นก็อาจจะตัด
 ลงไปเสียเท่าไรก็ได้ เพื่อให้เอาไปอุด
 ในทางอื่นให้มั่นคงเพื่อรักษาผลประโยชน์
 อย่างอื่น ถ้าเป็นดังนี้แล้ว ท่านโปรด
 พิจารณาเถิดว่า คนที่เป็นทหารอยู่แต่รู้สึก
 ว่าตัวไม่สามารถจะรักษาเอกราชได้นั้นจะ
 มีความรู้สึกอย่างไรบ้าง ทหารมีอยู่แต่ไม่
 รักษาเอกราชได้ ไม่สามารถจะรักษา
 เอกราชได้ ความรู้สึกของทหารนั้นจะ
 เกิดความระส่ำระสาย แล้วก็ผมก็คิดว่ามีที่พูด
 กันมา ในสถาบันต่าง ๆ ในค่านทาง
 มหาวิทยาลัยหรือในวิทยาลัยต่าง ๆ พูด
 กันมา มากมายเหลือเกิน วิจารณ์กันมาก
 เหลือเกิน ในเรื่องของการที่ว่า เรามี
 กำลังทหารมากเกินไป บางทีถึงกับ
 เปรียบเทียบ ดูอย่างญี่ปุ่นอย่างนี้ ไม่
 ต้องมีทหารแต่ก็สามารถจะให้ประเทศ
 เจริญรุ่งเรืองพัฒนาได้ เอาไปเปรียบถึง
 ขนาดนั้น จะเปรียบเทียบได้อย่างไร เพราะ
 ว่าญี่ปุ่นนั้นคนอื่นเขามาคุ้มครองให้ แต่
 แม้กระนั้นจนถึงปัจจุบันญี่ปุ่นก็ยังพยายาม
 คุ้มครองที่มีทหารของตัวเองขึ้นมา อย่าง
 นี้เป็นต้นครับเพราะฉะนั้นในเรื่องของ
 การที่จะตัดคำว่า "เอกราช" ออก

ผมเห็นว่าไม่ควรตัด แล้วก็ถ้าหากว่า
 กรรมาธิการจะตัดคำว่า "เอกราช" ให้
 ไปได้แล้ว ผมคิดว่า ถ้าใส่คำว่า "เอกราช"
 ลงไปวันก็ไม่เห็นจะมีความเสียหายอะไร
 ถ้าหากว่ากรรมาธิการจะตัดให้ได้ ผมคิด
 ว่าต้องการจะเอาชนะมากกว่า

ผู้ทำการแทนประธาน สภาร่าง-
 รัฐธรรมนูญ : เทียวครับ เพื่อย่นเวลา
 ในการพิจารณา เท่าที่ฟังรู้สึกว่าการพูด
 ทั้งฝ่ายสนับสนุน และฝ่ายค้านก็เกือบจะ
 คล้าย ๆ กันในถ้อยคำบ่นก็มีฝ่ายที่
 ๓ ชนว่าเอาทั้งสองอย่าง ทั้งร่างเดิมและ
 ทั้งที่กรรมาธิการ ได้เพิ่มเข้าไปเพราะ
 ฉะนั้นเพื่อสะดวก ในการพิจารณาในการ
 ลงมติ ข้าพเจ้าใคร่จะถามกรรมาธิการว่า
 ฝ่ายที่ ๓ ที่เสนอว่า ให้คง "เอกราช"
 ไว้ และให้คงไว้ซึ่ง "ความมั่นคงและ
 ผลประโยชน์แห่งชาติ" นะ ทางกรรมา-
 ธิการจะยอมได้ไหม

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมา-
 ธิการพิจารณา ร่าง รัฐธรรมนูญ) :
 ท่านสมาชิกย่อมเห็นแล้วว่ากรรมาธิการ
 นั้นอยู่ที่ไหน กรรมาธิการเวลานี้ไม่
 พอลองคณะที่จะลงมติ ยอมหรือไม่
 ยอม เพราะฉะนั้นถ้าว่าสภา มีความ
 ประสงค์ให้กรรมาธิการได้ตรงในเรื่อง

นี้ กรรมการก็ต้องไปประชุมกัน ไม่ใช่ว่าจะมายอมหรือไม่ยอมในที่นี้ นั่นขอทราบเรียนท่านประธาน เมื่อข้าพเจ้าได้ลุกขึ้นแล้ว ข้าพเจ้าขออนุญาตอภิปรายเกี่ยวกับข้อบังคับที่คิดน้อยได้ใหม่ครับ

เนื่องจากท่านสมาชิกท่านหนึ่งซึ่งอภิปรายมาหลายรอบแล้ว ซึ่งท่านเป็นตำรวจไม่ใช่ทหาร ท่านลุกขึ้นมาได้กล่าวคำนิทรรวมการหลายประการ กรรมการไม่ใช่มีความประสงค์ต่อล่อต่อเถียงกับท่านเลย เพราะทราบดีว่าการประชุมสภาไม่ใช่การโต้วาที แต่เมื่อท่านได้กล่าวหากรรมการว่าทำงานขาดตกบกพร่อง กลับไปกลับมา เจ็บเห็นอย่างนั้นเห็นอย่างนี้ ไม่ยืนยันความเห็นของตัวเองนี้ จนเป็นเหตุให้ท่านไม่สามารถดำเนินการบางอย่างที่ท่านประสงค์จะดำเนิน นั่นคือท่านตั้งใจจะตามกรรมการแล้วท่านก็ไม่ได้ตาม อันนี้เกี่ยวกับข้อบังคับซึ่งกรรมการต้องขอประธานชี้แจงว่า ตามข้อบังคับก็ดี โดยทฤษฎีของการประชุมสภาหรือการดำเนินกิจการของสภาก็ดี กรรมการเป็นผู้รับใช้สภา สภาแต่งตั้งกรรมการมาให้กระ

ทำการหรือพิจารณาการอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วรายงานให้สภาทราบเพื่อสภาจะได้วินิจฉัยต่อไป กรรมการคณะนี้ได้รับเกียรติและถือเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้รับเลือกตั้งมาเป็นกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่ได้ร่างมาแล้ว กรรมการคณะนี้ทั้งคณะขอปฏิเสธข้อกล่าวหาที่ท่านโดยสิ้นเชิง ว่ากรรมการทำงานขาดตกบกพร่อง ความจริงการที่กรรมการมาขอแก้มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ กลับสู่ร่างเดิมนี้ เป็นเรื่องความรอบคอบของกรรมการ ไม่ใช่เรื่องความบกพร่อง เพราะกรรมการมารู้สึกตัวขึ้นว่าที่ตัวทำไปนั้นไม่ถูกต้องแล้ว ก็ได้มาขออนุญาตสภาแก้กลับสู่ร่างเดิมก็เพื่อที่จะไม่ให้รัฐธรรมนูญบกพร่องเพราะกรรมการเห็นว่าถ้าแก้อย่างกรรมการแก้มาแล้วบกพร่องนี้แหละท่านจะมองในทรรศนะว่าเป็นความเหลวไหลหรือเป็นความดีของกรรมการก็แล้วแต่ แต่กรรมการนี้ไม่ใช่ว่าทำอะไรเสร็จไปแล้วก็แล้วกันแล้วก็มานั่งขอโทษ ใช้คำว่า "ขอ" ต่อที่ประชุมที่ประชุมจะว่าอย่างไรยื่นกรานหมด ซึ่งหาเป็นเช่นนั้นไม่ อย่างที่ทราบเรียนท่านประธานเมื่อก่อนว่า ถ้า

เป็น ความประสงค์ของสภาจะให้กรรมาธิการรับเรื่องนี้โดยเหตุที่มีข้อเสนอใหม่เพื่อไปพิจารณาใหม่ กรรมาธิการก็พร้อมจะรับใช้ ไม่ปฏิเสธตั้งกรรมาธิการมาแล้วแต่ถ้าถ้ากรรมาธิการวางท่าที่อย่างท่านสมาชิกขอโทษ เพื่อให้ชัดว่าเป็นสมาชิกคนไหนคือสมาชิกที่เป็น ตำรวจ อภิปรายเมื่อกันแล้วกรรมาธิการก็ไม่ยอมๆ ทำเฉยๆ เช่นนี้เพื่อประโยชน์แก่ใคร เพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติหรือ เพื่อประโยชน์แก่สภานี้หรือ ขอได้โปรดถือว่าทุกถ้อยทุกคำที่กรรมาธิการแก้มานี้ เป็น เพียง ข้อเสนอตามข้อบังคับเป็นข้อเสนอเพราะฉะนั้นข้อบังคับจึงว่า ท่านมีสิทธิที่จะขอให้คืนสู่ว่างเดิมก็ได้ให้เป็นไปตามกรรมาธิการก็ได้ นั่นเป็น สิทธิ ของท่านตามข้อบังคับ และแม้แต่มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ นั้นที่ท่านว่าท่านไม่มีโอกาสจะถามนั้น ความจริงโอกาสท่านมี เพราะท่านประธานถามท่านแล้วว่าสมาชิกจะซักข้อใหม่ ในการที่กรรมาธิการ ขอสู่ว่างเดิมนั้น เป็นสิทธิของท่าน เพราะกรรมาธิการแก้มานี้แล้วกรรมาธิการ จะ ดอนโดยท่านไม่อนุญาตนั้นไม่ได้ ก็เมื่อท่านเห็นว่าอะไรยังเคลื่อนไหวแสดงสงสัยอยู่ก็ถามได้ อภิปราย

คัดค้านก็ได้ อะไรก็ได้ ทุกอย่างได้หมด ท่านจะ ว่ากรรมาธิการไปขอกลับ แล้วท่านไม่มีโอกาสอภิปรายนั้น กรรมาธิการเสียใจต้องกล่าวว่า ตามข้อบังคับไม่เป็น อย่างท่านเข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำว่า “เศรษฐกิจแห่งชาติ” นั้น มีอยู่ในมาตรา ๓๕ อีกมาตราหนึ่ง ไม่ใช่มาตรา ๓๖ กับมาตรา ๓๗ ที่กรรมาธิการขอคืนสู่ว่างเดิม มาตรา ๓๕ ก็มี ทำไมท่านไม่แปรญัตติ เมื่อท่านไม่เข้าใจ มาตราอื่นไม่มีการแก้ไข แต่ท่านก็ปล่อยให้ผ่านไป ท่าน ไม่แปรญัตติแล้วท่าน จะมา โทษกรรมาธิการอย่างไรที่กรรมาธิการเรียนท่าน ประธาน เช่นนี้ไม่ใช่ด้วยความน้อยอกน้อยใจอะไรเลย กรรมาธิการแพ้มาหลายหนและไม่เคยเสียใจ และก็ยอมรับนับถือว่าการตัดสินใจของสภานี้เป็นสิ่งที่ถูกต้องเสมอ กรรมาธิการไม่ใช่สัตบุรุษจะทำอะไรถูกหมด กรรมาธิการเสนอมาท่านเลือกอย่างนั้นก็คือว่าถูก กรรมาธิการก็เป็นฝ่ายเห็นผิดไป นี้เหมือนกับเราเล่นกีฬา แพ้แล้วก็แพ้แล้วก็ถือว่าความเห็นข้างมากเป็นใหญ่ อย่างนี้ขอได้โปรดเข้าใจ และก็ การ อภิปราย ที่จริง มีอีกหลายสิบ

มาตราห้า ถ้าจะมาบอกว่ากรรมการทำงานบกพร่อง ๆ บกพร่องก็ยอมรับว่าบกพร่อง แต่ในเรื่องที่ท่านว่าไม่ใช่เรื่องบกพร่อง

ผู้ทำการแทนประธานสภาร่าง-
รัฐธรรมนูญ : เกี่ยวเพื่อรวบรัดเพราะว่ามาตรานี้คงจะต้องแย้งกันอีกนาน

พลโท วิชัย พงศ์นนิต : คือข้าพเจ้ามีข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อบังคับ เพื่อให้การผิดพลาด โดยธรรมดาในการประชุมในวันนั้น เราพิจารณาถึงเรื่องการแปรญัตติที่ประชุมควรจะพิจารณาว่าจะยืนยันตามร่างเดิม หรือตามที่คณะกรรมการเสนอ เพราะมีปัญหาอยู่ที่ท่านประธานถามคณะกรรมการว่า ในการที่จะใส่คำว่า “เอกราช” และก็ได้ตามที่คณะกรรมการได้แปรญัตตินั้น จะว่าอย่างไร คณะกรรมการบอกว่าไม่เต็มคณะไม่สามารถตอบได้ในวันนี้ อันนี้ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นวิธีที่ ๓ น่ากลัวจะทำไม่ได้ เพราะว่าสมาชิกนั้นไม่ได้แปรญัตติเอาไว้ เสร็จแล้วจะมาแปรญัตติในสภาได้อย่างไร

ผู้ทำการแทนประธานสภาร่าง-
รัฐธรรมนูญ : ถ้าที่ประชุมอนุมัติทำ

ได้ครบนี้ ข้าพเจ้ากำลังถามที่ประชุมว่าเมื่อกรรมการผู้หนึ่งบอกว่ามีใจกว้าง-
ขวางพอที่วายนัดจะรับไปพิจารณาถ้าแม้ว่าให้มีกรรมการครบคณะ ฉะนั้นข้า-
พเจ้าจึงคิดว่าอยากจะถามที่ประชุมว่า ที่ประชุมจะอนุญาตให้มอบมาตรา๕๗ นี้ไปให้กรรมการพิจารณาใหม่ว่าจะคงคำว่า “เอกราช” ไว้ จะเป็นการสมควรหรือไม่ ถ้าท่านผู้ใดเห็นด้วยที่จะให้คืนไปพิจารณาใหม่ โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือเป็นส่วนมาก)

ผู้ทำการแทนประธานสภาร่าง-
รัฐธรรมนูญ : ท่านผู้ใดไม่เห็นด้วยโปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือเป็นส่วนน้อย)

ผู้ทำการแทนประธานสภาร่าง-
รัฐธรรมนูญ : เป็นอันว่าที่ประชุมลงมติให้หรือการพิจารณามาตรานี้ไว้ก่อน

หลวงประกอบนิติสาร(กรรมา-
ธิการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ) : ขอ
ประทานทำความเข้าใจกันนัดหนึ่งครั้ง ที่
กรรมการอภิปรายกราบเรียนท่านประ-
ธานเมื่อคืนหมายความว่าผู้เสนอมาใหม่
ว่า ไม่ใช่ให้กลับไปร่างเดิม คือให้มีคำว่า
“เอกราช” และให้มีทั้งคำว่า “มั่นคงและ

LIRT

ประเทศชาติ” นั้นจะสมควรหรือไม่ ที่
กรรมการจะพิจารณา พิจารณานั้น
ไม่ใช่พิจารณากลับคืนสู่ร่างเดิม

ผู้ทำการแทนประธานสภาร่าง-
รัฐธรรมนูญ: ถูกต้องแล้ว เพราะฉะนั้น
ก็ขอผ่านให้รอการพิจารณามาตรา ๕๗
ไว้ก่อน

ขอให้เลขาธิการอ่านต่อไป

นายประเสริฐ บัณฑิตสุข
(ผู้ทำหน้าที่ เลขานุการ สภาร่างรัฐ-
ธรรมนูญ) : มาตรา ๕๘ คณะ
กรรมการตัดออก มาตรา ๕๘ มีการ
แก้ไข มาตรา ๖๐ กรรมการตัด
ออก มาตรา ๖๑ กรรมการตัดออก
มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔
มาตรา ๖๕ และมาตรา ๖๖ ไม่มี
การแก้ไข มาตรา ๖๗ มีการแก้ไข
มาตรา ๖๘ มีการแก้ไข มาตรา ๖๙
มีการแก้ไข มาตรา ๖๙ ทวิ กรรมมา-
ธิการเพิ่มขึ้นใหม่ มาตรา ๖๙ ทริ
กรรมการเพิ่มขึ้นใหม่ มาตรา ๗๐
กรรมการตัดออก

พลตำรวจโท บรรลือ เรือง-
ตระกูล : โดยที่ร่างเดิมของมาตรา ๗๐
นี้ได้บัญญัติ กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ได้ยกร่างไว้เป็นความว่า รัฐพึงจัด
การตามสมควรเพื่อมิให้มีการใช้แรงงาน

เด็กเกินกว่าสภาพแห่งร่างกายของเด็ก
แต่กระผมเข้าใจว่ามาตรานี้ที่กรรมการ
ร่างรัฐธรรมนูญได้ยกร่างมานั้น คงจะ
ได้ดำเนินการ มาตามรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒
ด้วย ทั้งนี้ น่าจะได้พิจารณากันโดยรอบ
คอบ ว่าสมควรหรือไม่ในการที่จะมา
ตัดเอามาตรา ๗๐ ซึ่งได้กล่าวถึงการ
ใช้แรงงานเด็กไว้ การใช้แรงงานเด็ก
นี้ ถ้าหากว่าไม่มีการคุ้มครองเอาไว้ใน
มาตรา ๗๐ แล้ว ก็อาจจะไปกระทบ
กับมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๐ ที่ได้ผ่าน
การพิจารณาของสภาร่างรัฐธรรมนูญ ไป
แล้ว มีการบัญญัติถึงการเกณฑ์แรงงาน
เอาไว้ว่า “การเกณฑ์แรงงานจะกระทำ
ได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ
แห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการ
ป้องกันภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาเป็นการ
ฉุกเฉิน หรือโดยอาศัยอำนาจตามบท
บัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งบัญญัติให้กระ
ทำได้ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ใน
ภาวะการรบหรือการสงคราม หรือใน
ระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน
หรือในระหว่างเวลาที่ประกาศใช้
กฎอัยการศึก” เพราะฉะนั้นโดยเฉพาะ
มาตรา ๗๐ ที่บัญญัติเอาไว้ ก็เป็น

การคุ้มครองเพื่อที่จะไม่ให้มีการเกณฑ์
แรงงานเด็กไปทำเนิน การ ตามที่บัญญัติ
ไว้ในมาตรา ๓๐ และโดยเฉพาะอย่าง
ยิ่งก็คือว่า รัฐบาลแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เป็นภาคีสัญญาเงิน-
ว่าว่าด้วยการ ใช้แรงงานเด็กที่ ไท่กล่าว
ไว้ถึงสิทธิของเด็กพึงได้รับความคุ้มครอง
ตลอดกระทั่งการใช้แรงงาน อันนี้กรัฐ-
บาลได้เป็นคู่สัญญาในเรื่องเหล่านี้ด้วย
เป็นการที่จะป้องกันไม่ให้เด็กนั้น ได้ถูก
ใช้แรงงานไปโดยทางที่ขัดกับอนุสัญญาแต่
ก็อาจจะ มีปัญหากันใน ทางร่างรัฐธรรม-
นูญว่าเป็นการสมควรหรือไม่ที่จะได้ นำ
เอาสัญญาต่าง ๆ ที่รัฐบาลได้ไปทำสัญญา
ไว้แล้ว มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่
นี่ก็เป็นปัญหาซึ่งกระผมไม่ทราบ
เจตนารมณ์ของคณะกรรมการ ถ้าจะ
กล่าวว่าไม่ได้ ไม่น่าจะเขียนไว้ แต่
ก็น่าประหลาดที่ว่า ทำไมรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๔๘๒ จึงได้นำมาบัญญัติไว้เพื่อเป็น
การคุ้มครองการใช้แรงงานเด็ก แต่ถ้า
หากว่าจะตัดออกก็น่าเป็นห่วงถึงว่า เมื่อ
เราได้ตัดออกไปแล้ว การใช้แรงงาน
เด็กตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐ นั้น

อาจจะเป็นผลกระทบกระเทือน ถึงเด็กว่า
จะต้องถูกรัฐบาลเกณฑ์ มาปฏิบัติ การ
อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ ใน
มาตรา ๓๐ และก็อาจจะไม่ได้เป็นไป
ตามที่รัฐบาลได้เป็นคู่สัญญาเกี่ยว สัญญา
เงินว่า เพราะฉะนั้นก่อนที่จะผ่านมาตรานี้
ไปนั้น กระผมจึงขอเรียนถามกรรมมา-
ธิการว่า ในเหตุผลที่ตัดออกนี้กรรมมา-
ธิการมีเหตุผลประการใด และก็แรงงาน
ของเด็กจะได้รับความคุ้มครองตามสัญญา
เงินว่าประการใดบ้างหรือไม่

หลวงประกอบนิติสาร(กรรมมา-
ธิการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ) : ที่
คำถามของสมาชิกมีแยกได้ ๓ ประการ

ประการที่ ๑ รัฐบาลไปเซ็นสัญญา
ไว้แล้ว ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ
หรือไม่ กรรมการเห็นว่ารัฐบาลเซ็น
สัญญาอะไรก็เป็นนโยบายของรัฐบาลแต่
ละรัฐบาลไป รัฐบาลหลังอาจจะบอกเลิก
หรืออะไรก็แล้วแต่ เป็นเรื่องของรัฐบาล
แต่ละรัฐบาล นี่เป็นแนวนโยบายแห่งรัฐ
ซึ่งต้องบังคับทุกรัฐบาล

ประการที่ ๒ กรรมการขอชี้แจง
ว่าเราตัดมาตรา ๗๐ ก็จริง แต่เราบัญญัติ
มาตรา ๖๕ ตรึซัน มีความว่า รัฐพึงส่ง

เสริมให้ประชากรวัยทำงาน มีงานทำตาม
ควรแก่สภาพ และคุ้มครองแรงงาน
ให้เป็นไปโดยธรรม” ประโยคหลังที่ว่า
“คุ้มครองแรงงานให้เป็นไปโดยเป็นธรรม”
นี้ กลุ่มไปดึงเด็กและคนแก่ด้วยไม่ใช่ว่า
เฉพาะคนที่โต ๆ แล้ว เพราะฉะนั้นมา-
ตรา ๗๐ ที่ตัดออกก็รวมอยู่ในมาตรา ๖๔
ตรี ที่บัญญัติใหม่แล้ว

ประการที่ ๓ ท่านว่าทำไมผู้เขียน
รัฐธรรมนูญฉบับก่อน หรือผู้ร่างรัฐ-
ธรรมนูญฉบับก่อนจึงบัญญัติไว้ ก็ขอ
ตอบว่าเป็นความคิดเห็นของคนละคนละ

ผู้ทำการแทนประธานสภาร่าง
รัฐธรรมนูญ : ขอให้เลขาธิการอ่าน
ต่อไป

นาย ประเสริฐ บัทมะสุคนธ
(ผู้ทำหน้าที่ เลขาธิการ สภาร่างรัฐ-
ธรรมนูญ) : มาตรา ๗๑ มีการแก้ไข

พลเอก รัศมี รัชนีวัต : ในมาตรา
๗๑ เราได้มีการแก้ไขนี้ กระผมสงสัยว่า
ก็เหลืออยู่นิดเดียวว่า รัฐบาลพึงส่งเสริม
การสาธารณสุข เมื่อพิจารณาแล้วก็เป็น
เรื่องที่แบบเดียวกับใน มาตรา ๖๔ ทวี
ทำไมถึง กรรมาธิการจึงไม่เอาไปรวมไว้
ที่นั่น ผมก็อยากจะขอทราบ

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมา-
ธิการ พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ) : ที่
กรรมาธิการ ไม่ได้รวมไว้ เพราะเหตุว่า
เรื่องสังคม สงเคราะห์นั้นเป็นเรื่องหนึ่ง
การสาธารณสุขอีกเรื่องหนึ่ง การสาธา-
ณสุขเกี่ยวกับการเจ็บไข้ได้ป่วย แต่การ
สวัสดิภาพ อาจจะหมายความถึงอยู่บ้านที่
ใหม่กินอิ่มใหม่มีหลายอย่าง มีส탕ค์ใช้
ใหม่ อะไรใหม่ นีรวมๆ ไปคนละเรื่อง

ผู้ทำการแทนประธานสภาร่าง
รัฐธรรมนูญ : ขอให้เลขาธิการอ่านต่อไป

นาย ประเสริฐ บัทมะสุคนธ
(ผู้ทำหน้าที่ เลขาธิการ สภาร่างรัฐ-
ธรรมนูญ) : มาตรา ๗๑ ทวีกรรมาธิ-
การเพิ่มขึ้นใหม่ หมวด ๖ อำนาจอธิปไตย
ไม่มีการแก้ไข ส่วนที่ ๑ บททั่วไป ไม่มี
การแก้ไข มาตรา ๗๒ ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๗๓ มีการแก้ไข มาตรา ๗๔
มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๖ และมาตรา
๗๗ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๗๘ มีการ
แก้ไข ส่วนที่ ๒ วุฒิสภา ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๗๙ มีการแก้ไข มาตรา ๘๐ มี
การแก้ไข มาตรา ๘๑ มีการแก้ไข มาตรา
๘๒ มีการแก้ไข ส่วนที่ ๓ สภาผู้แทน
ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๘๓ มีการแก้ไข
มาตรา ๘๔ มีการแก้ไข มาตรา ๘๕ มี

มาตรา ๑๖๐ มาตรา ๑๖๑ มาตรา ๑๖๒ และมาตรา ๑๖๓ ไม่มีการแก้ไข หมวด ๘ ตุลาการรัฐธรรมนูญ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๑๖๔ และมาตรา ๑๖๕ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๑๖๖ มีการแก้ไข มาตรา ๑๖๗ มีการแก้ไข มาตรา ๑๖๘ มีการแก้ไข หมวด ๑๐ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๑๖๙ มีการแก้ไข มาตรา ๑๗๐ มีการแก้ไข มาตรา ๑๗๐ ทวิ กรรมการเพิ่มขึ้นใหม่ มาตรา ๑๗๑ มีการแก้ไข มาตรา ๑๗๒ กรรมการตัดออก หมวด ๑๑ บทสุดท้าย ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๑๗๓ มีการแก้ไข มาตรา ๑๗๔ ไม่มีการแก้ไข มาตรา ๑๗๕ มีการแก้ไข มาตรา ๑๗๖ มีการแก้ไข

พลตำรวจโท บรรดิธ เรืองตระกูล : โดยที่มาตรา ๑๗๖ นั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้ยกร่างไว้ ตามความเห็นของสภาร่างรัฐธรรมนูญ อันนี้กระผมใคร่จะขอแนะนำเอา มติของสภาร่างรัฐธรรมนูญ ที่ได้มีมติเอาไว้ว่า “ในยามสงครามหรือในภาวะคับขัน ถึงขนาดอื่น อาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศชาติ และการใช้

อำนาจนิติบัญญัติของรัฐสภาตามปกติ อาจไม่เหมาะสมให้มีข้อยกเว้นเพื่อให้รัฐบาลได้ใช้อำนาจนิติบัญญัติได้โดยวิถีทางต่อไปนี้

- ๑๘.๑ รัฐสภามอบอำนาจให้แก่รัฐบาลได้
- ๑๘.๒ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐบาลได้

โดยเฉพาะ ๑๘.๑ นั้น กรรมการธิการร่างรัฐธรรมนูญ ก็ได้ยกร่างไว้ในมาตรา ๑๗๖ วรรค ๑ มีรายละเอียดอยู่ในบทบัญญัติที่กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้ยกร่างไว้แล้ว ในวรรค ๑ ของมาตรา ๑๗๖ นี้เอง กรรมการได้แก้ไขถ้อยคำ คำว่า “อาจ” เป็น “จะ” คืออ่านแล้วก็จะได้ความตรงกันว่า “ในยามที่มีสถานสงคราม หรือในภาวะคับขัน ถึงขนาดอื่น อาจเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร และการใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภาตามปกติ อาจขัดข้องหรือไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ รัฐสภาจะมีมติให้พระมหากษัตริย์” อาจมีมติ แต่ว่า กรรมการได้แก้คำว่า “อาจ” เป็น “จะ” กระผมก็อ่านตามที่

กรรมวิธีการแก้ไขไว้ว่า “รัฐสภาจะมีมติให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางคณะรัฐมนตรีโดยประกาศพระบรมราชโองการ ให้ใช้ บังคับตั้งเช่นพระราชบัญญัติก็ได้” แต่ในตอนท้ายของวรรค ๑ นี้ กรรมวิธีการได้เติมคำว่า “มติดังกล่าวรัฐสภาจะมีมติเลิกเสียเมื่อใดก็ได้” กระผมเห็นว่าการที่กรรมวิธีการเติมถ้อยคำลงไปว่า “มติดังกล่าวรัฐสภาจะมีมติเลิกเสียเมื่อใดก็ได้” ก็เป็นไปในทำนองว่า สมมติว่าประเทศยังอยู่ในภาวะสงคราม วันหนึ่งรัฐสภามีมติมอบอำนาจนิติบัญญัติให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้ทางคณะรัฐมนตรี ต่อมาอีกประมาณสัก ๗ วันรัฐสภาก็มีการประชุมกัน และก็เลิกมติดันเสีย ๕ ที่ระหว่างประเทศชาติยังอยู่ในภาวะสงคราม พระมหากษัตริย์ก็ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางคณะรัฐมนตรีไม่ได้ ต้องกลับมาให้รัฐสภาใช้อำนาจนิติบัญญัติตามหลักการเดิมที่เราบัญญัติไว้เช่นนั้น อันนั้นก็เป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของสภาร่างรัฐธรรมนูญที่ได้มีมติไว้ว่า ในยามสงครามหรือในภาวะคับขันเหล่านั้น ให้รัฐสภามอบ

อำนาจให้รัฐบาลได้ คือการมอบอำนาจเช่นนั้น ถ้าอ่านดูตามภาษาหนังสือแล้ว ก็เห็นจะต้องเข้าใจว่า มอบอำนาจให้ไปจนกว่าที่ภาวะสงครามหรือภาวะคับขันเหล่านั้น จะผ่านพ้นไป แต่ว่าไม่ใช่ว่ามอบอำนาจให้วันหนึ่ง พรุ่งนี้ก็เรียกอำนาจกลับคืนมา อันนั้นก็ไม่ใช่เจตนารมณ์ของสภาร่างรัฐธรรมนูญที่ได้มีมติไว้เช่นนั้น เพราะฉะนั้นการที่กรรมวิธีการเพิ่มเติมลงไปว่า “มติดังกล่าวรัฐสภาจะมีมติเลิกเสียเมื่อใดก็ได้” นั้น ก็เป็นการยืดหยุ่น แล้วก็เป็นการไม่เป็นไปตามความมุ่งหมายหรือสาระสำคัญของสภาร่างรัฐธรรมนูญที่ได้มีมติไว้ใน ๑๘.๑ ที่ว่า รัฐสภามอบอำนาจให้แก่รัฐบาลได้ คือมติของสภาร่างรัฐธรรมนูญนั้นไม่มีเงื่อนไข ก็กำหนดเงื่อนไขก็ต้องถือเอาสงครามหรือภาวะคับขันเหล่านั้นจะผ่านพ้นไปหรือไม่ และจะดำเนินการกันอย่างไรในการที่จะกลับคืนไปมอบอำนาจให้กับรัฐสภาดำเนินการต่อไป ในร่างนี้ทั้งร่างของกรรมวิธีการ ทั้งร่างที่กรรมวิธีการแก้ไขใหม่ ไม่ได้บัญญัติไว้ว่า เมื่อในกรณีที่ในยามสงครามหรือในภาวะ

กับชั้น ได้ผ่านพ้นไปแล้ว พระมหากษัตริย์จะทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภา นั้น จะทำประการใดกันต่อไป ในทางที่ถูกต้องอันนี้ ก็ไม่มีบัญญัติไว้ ก็คล้าย ๆ กับว่า understood อะไรเหล่านั้น เป็นต้น ซึ่งก็ประเดี๋ยวท่านกรรมการก็ทรงจะได้ชี้แจงท่านสมาชิกผู้ มีเกียรติก็ทรงจะได้ทราบ ทั้งนี้ในประการสำคัญที่สุดก็คือ ทำอย่างไรที่จะให้มีมติของรัฐสภาให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางคณะรัฐมนตรี ทำอย่างไร แล้วก็ทำอย่างไรที่จะให้มีมติให้รัฐสภานั้นมีมติเลิกเสียเมื่อใดก็ได้ จะทำอย่างไร นี้คำตอบก็คือว่า จะต้องให้สภาทั้งสองมาประชุมกันในฐานะเป็นรัฐสภา เมื่อสภาทั้งสองมาประชุมกันในฐานะรัฐสภาแล้วจึงจะมีมติได้ ที่เราเรียกกันว่า สภาล่าง สภาบน หรือสภาบน สภาล่าง มาประชุมร่วมกัน เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วก็จะเกิดมติขึ้น แต่อย่างไรก็ตามบทบัญญัติในมาตรา ๑๓๔ ส่วนที่ ๕ บัญญัติเอาไว้ กระผมขอประทานโทษ ย้อนกลับมาตรา ๑๓๔ หน่อย เพราะว่ามันไม่มีคำแก้ไข กระผมจะถามอะไรก็ได้ ในส่วนที่ ๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา

“มาตรา ๑๓๔ ในกรณีต่อไปให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน

(๑) การให้ความเห็นชอบในการตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙

(๒) การปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาตามมาตรา ๒๑

(๓) การให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติตามมาตรา ๒๓

(๔) การพิจาราร่างพระราชบัญญัติใหม่ตามมาตรา ๘๖

(๕) การเปิดประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๑๑

(๖) การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๒๘ และมาตรา ๑๒๙

(๗) การแถลงนโยบายตามมาตรา ๑๔๑

(๘) การให้ความยินยอมในการประกาศสงครามตามมาตรา ๑๔๙

(๙) การให้ความเห็นชอบแก่หนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๕๐

(๑๐) การแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๖๔

(๑๑) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๖๙

LI RT

(๑๒) การตีความรัฐธรรมนูญตาม มาตรา ๑๗๓”

มีอยู่ท่าน^๕ ท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้อง ทั้งหลาย จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติใน มาตรา ๑๗๖ นั้นไม่ได้มีบัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๓๔ เมื่อกรณีเป็นเช่นนั้นแล้ว ก็ทำให้สงสัยว่าในการที่พระมหากษัตริย์ จะทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางคณะรัฐมนตรี ในระหว่างภาวะสงครามที่จะให้ รัฐสภามีมติมอบได้นั้น จะทำอย่างไร คือว่ารัฐสภาไม่สามารถที่จะเข้าประชุม ร่วมกันได้ พูดย่าง ๆ คือว่า มาตรา ๑๓๔ ไม่ได้นำไปบัญญัติไว้ให้มีการ ประชุม ร่วมกัน ก็คงประชุมกันไม่ได้ หรือว่ากรรมาธิการ จะชี้แจงว่ามาตรา ๑๗๖ นั้นเป็นบทบัญญัติพิเศษ ถึงจะเป็นบทบัญญัติพิเศษอย่างไรก็ตาม เมื่อ ประชุมร่วมกันไม่ได้แล้ว โดยที่เราไม่ได้ นำไปบัญญัติไว้ต่อท้ายของ มาตรา ๑๓๔ แล้ว ก็ไม่ได้มติของรัฐสภาอยู่ นั้นเอง เพราะฉะนั้นการที่กรรมาธิการ ร่างรัฐธรรมนูญได้ร่างมาก็ตาม หรือที่ กรรมาธิการได้แก้ไขไว้ก็ตาม ท่านจะ เห็นได้ว่ารัฐสภานั้นจะประชุมกันได้อย่างไร กระผมยังสงสัยเหลือเกิน แต่ถ้าวรัฐสภา

ไม่สามารถจะประชุมกันได้ เพราะไม่ได้ นำไปบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๔ กระผม ก็เห็นว่าน่าจะทำได้ทำ อย่างหนึ่ง อย่างใดให้ เกิดอำนาจให้รัฐสภาทั้งสองได้มาประชุม ร่วมกัน ถ้ามีฉะนั้นแล้วการปฏิบัติของ รัฐสภา ก็มิได้เป็นไปตาม สาระสำคัญของ สภาร่างรัฐธรรมนูญที่ได้มีมติไว้

หลวงประกอบนิติสาร(กรรมา- ธิการ พิจารณาร่าง รัฐธรรมนูญ) : คำอภิปรายของท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้อง จะแยกได้เป็น ๓ ประการ

ในประการแรก ท่านสงสัยว่า ตามร่างของกรรมาธิการนี้ การที่จะให้ สภามีมติเลือกมติที่มอบอำนาจนิติบัญญัติ ให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้ทางคณะ รัฐ- มন্ত্রীนั้น อาจจะเป็นการเกินจากหลัก สาระสำคัญที่สภาได้ลงมติมอบหมายให้ไว้ ข้อนั้นคณะกรรมาธิการ ได้คำนึงอยู่แล้ว คณะกรรมาธิการ ได้พิจารณามติในหลัก สาระสำคัญว่า หลักสาระสำคัญมีเพียงว่า สภาอาจมอบอำนาจนิติบัญญัติให้พระ มหากษัตริย์ทรงใช้ทางคณะรัฐมนตรีได้ เมื่ออ่านดังนั้นแล้ว ก็หมายความว่าสภาจะ ไม่มอบก็ได้ มอบก็ได้ มอบเพียงใดก็ได้ ไม่มอบเพียงใดก็ได้ เพราะ เป็นหลัก กฎหมายทั่วไปว่าผู้ใดมีอำนาจมอบผู้นั้น

LIART

ก็มีอำนาจที่จะเพิกถอนการมอบ ไม่ใช่ว่ามอบที่นางเงี้ยวจะตั้งตลอดไป นี้ก็อาศัยหลักทั่วไป กรรมการจึงเห็นว่าหลักฐานสำคัญที่สภากำหนดให้นั้น หาได้เป็นข้อผูกมัดว่า เมื่อรัฐสภามอบแล้วต้องมอบตลอดไปจนสิ้นภาวะสงครามไม่กรรมการจึงเขียนเสียให้ชัดว่า รัฐสภาอาจจะเลิกการมอบอำนาจนิติบัญญัติ เช่นว่านั้นเสียเมื่อใดก็ได้ โดยทางพฤตินัยเราก็พอมองเห็นว่าไม่ใช่อยู่ที่ ๆ เกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น มีภาวะคับขันขึ้นมีสงครามขึ้นอะไรขึ้นแล้ว สภาจะต้องมอบเสมอไป การมอบอำนาจนิติบัญญัตินี้ต้องเป็นความจริงเป็นจริง ๆ ที่จะหลีกเลี่ยงเสียมิได้ สมมติว่าในขณะที่บ้านเมืองกำลังสับสนอลหม่าน มีข้าศึกเข้ามารุกรบจนต้องประชุมเรียกประชุมกัน ก็ยากที่จะครบองค์ประชุม หรือเรียกไม่มีใครมาประชุมเลย เพราะฉะนั้นเมื่อมีการประชุมกันได้แล้ว ก็มอบให้เป็นอำนาจฝ่ายบริหารที่จะดำเนินการออกกฎหมาย เพื่อจะรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของประเทศชาติหรืออะไร จักรระบบระเบียบบริหารในระหว่างนั้น โดยไม่มีสภาหรือสภาประชุมไม่ได้ นั่นเป็นความประสงค์อัน

ยิ่งใหญ่เรียกว่าเป็นข้อยกเว้น เป็นพิเศษจริง ๆ ในเรื่องอำนาจนิติบัญญัติ เพราะฉะนั้นเราหวังว่าเหตุการณ์ เช่น นั้น จะไม่เกิดขึ้น และไม่ยากที่จะให้มีการใช้บังคับมาตรา ๑๗๖ นี้เลย แต่ว่า การที่บัญญัติไว้ในเพื่อเหลือเผื่อขาด มีทางออก ในเมื่อเรียกประชุมสภาไม่ได้ รัฐบาลมีทางออกเท่านั้น

ในประการที่ ๒ ท่านว่าวิธี ได้มาซึ่งมติ จะเป็นมติมอบอำนาจก็ มติเลิกก็เช่นทำอย่างไร คำตอบโดยทั่วไปก็มีว่าเป็นเรื่องของวิธีบัญญัติ เป็นเรื่องของข้อบังคับของสภาว่า การมีมติเช่นนี้ได้อย่างไร

แต่ในประการที่ ๓ ที่ท่านถามว่ามาตรา ๑๗๖ นี้พูดถึง มติของรัฐสภาที่จะให้ในภาวะดังกล่าว มอบอำนาจ ถ้าคำตอบก็มีว่า ในเมื่อไม่มีในมาตรา ๑๓๔ ก็ต้องประชุมแยกกัน แต่ว่าข้อทักท้วงของท่าน กรรมการต้องขอขอบใจว่าทำให้กรรมการได้คิดว่า บางทีการที่ให้ประชุมแยกกันนี้ คงไม่เหมาะสมถ้าจะว่ากรรมการบกร่องกรรมการก็ยอมรับในที่นี้ว่าบกร่อง บางทีท่านก็จะสบายใจมาก แต่ว่าสภานี้ได้ผ่านมาตรา ๑๓๔ ไปแล้ว โดยปกติกรรมการไม่

มีอำนาจและยื่นไปแก่อีกมาตรา ๑๓๔ แต่ว่ามีข้อบังคับข้อหนึ่งที่เห็นว่าถ้าสมมติว่าสมควรจะยกเว้นใช้ข้อบังคับบางเรื่องเสียก็ได้เพราะฉะนั้น และสมมติว่ามีอำนาจที่จะยื่นไปพิจารณาว่าอะไรเป็นอำนาจสภา กรรมการทำเองไม่ได้ เพราะฉะนั้นถ้าเป็นความประสงค์ของสภาแล้ว กรรมการพร้อมที่จะรับเรื่องนั้นไปพิจารณาโดยรื้อพินมาตรา ๑๓๔ ขึ้นมาอีก แต่นั่นต้องแล้วแต่ท่านว่าท่านจะมีความประสงค์เช่นนี้หรือไม่ กรรมการเอง โดยตนเองไม่มีอำนาจที่จะทำได้

ผู้ทำการแทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ถ้าเช่นนั้นข้าพเจ้าจะขอความเห็นที่ประชุมเห็นว่า เพื่อจะขอยกเว้นใช้ข้อบังคับอันนี้ มอบให้ทางกรรมการไปพิจารณาในมาตรา ๑๗๖ และยื่น

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๐๐ นาฬิกา.

คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม

เจริญ ปิ่นทอง	อุดม พลอยสังวาลย์	ผู้ตรวจรายงาน
ว. ถนอมกุลบุตร	ธนู บุณยรังษี	..
จรูญ เฉลิมเกียรติ	โฉมเฉลา สัพลากร	..
เล็ก จุณณานนท์	ฉันทนา ชานป้อม	..
วุฒิกัดเนตินาท	สุพงศ์ ศิริพูนเกียรติ	..
	จำรงค์ ใจอ่อนน้อม	..
	สินธุ์ชัย ช่อสตัด	..

ไปพิจารณามาตรา ๑๓๔ เสียใหม่ โดยยกเว้นในข้อบังคับอันนี้ โดยขอลงมติต่อที่ประชุม ท่านผู้ใดเห็นด้วย โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือเป็นส่วนมาก)

ผู้ทำการแทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ท่านผู้ใดไม่เห็นด้วยโปรดยกมือขึ้น

(ไม่มีสมาชิกยกมือ)

ผู้ทำการแทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ไม่มี เป็นอันว่าที่ประชุมลงมติให้มอบให้กรรมการไปพิจารณาตามข้อหวังตั้งของท่าน สมาชิกผู้หนึ่ง แล้วก็ให้ยื่นไปถึงมาตรา ๑๓๔ โดยยกเว้นการใช้ข้อบังคับนั้นเสีย

สำหรับกรประชุมวันนี้ก็สมควรแก่เวลาแล้ว ข้าพเจ้าขอเลิกประชุม

LIRT

เปรมจิต บุญเอกกาญจน ผู้จัดรายงาน
สมศรี ใจอ่อนน้อม ,,

ตรวจแล้ว วันที่ ๑๘ / ธ.ค. / ๒๕๑๐

สุพันธ์ จิตรภักดิ์
หัวหน้าแผนกรายงานการประชุม

ประยัตต์ แต่งอินทวัฒน์
หัวหน้ากองการประชุม

ประสิทธิ์ ศรีสุชาติ
รองเลขาธิการสภา ฯ

ประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์
เลขาธิการสภา ฯ

พลเอก หลวงสุทธิสารธรรมากร
ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ